

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 6–7 czerwca 2014 r. na kierunku *nauki o rodzinie* prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego

**przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodnicząca: dr hab. Elżbieta Osewska, członek PKA
członkowie:**

prof. dr hab. Piotr Morciniec, 1 ekspert merytoryczny, dydaktyka

prof. dr hab. Józef Stala, 2 ekspert merytoryczny, kadra

Edyta Prociak, ekspert ds. studenckich

mgr Grzegorz Kołodziej, ekspert ds. formalno-prawnych

Krótką informacja o wizytacji

Wizytacja kierunku *nauki o rodzinie* prowadzonego na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego, odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO PKA.

Załącznik nr 1. Podstawa prawna wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1). Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.

Wydział Teologiczny został utworzony 9 stycznia 2004 r., staraniem władz Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Arcybiskupa Szczecińsko-Kamieńskiego. Senat Uniwersytetu Szczecińskiego uchwałą nr 33/2003 z dnia 24 kwietnia 2003 r. wyraził zgodę na utworzenie na Uniwersytecie Szczecińskim Wydziału Teologicznego. Trzeba dodać, że WT US nie był w momencie powstania całkowicie nową jednostką, ale kontynuatorem istniejących znacznie

wcześniej w Szczecinie, Koszalinie i Gorzowie Wielkopolskim zamiejscowych ośrodków dydaktycznych Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz działającego w Szczecinie przez 25 lat Punktu Konsultacyjnego Instytutu Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Od listopada 2007 r. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora z *teologii* nadane decyzją Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów nr BCK-I-U-330/2007, a od 24. lutego 2014 r., również doktora habilitowanego w zakresie nauk teologicznych nadane decyzją nr BCK-I-U-310/2013.

Uchwałą nr 30/2005 z dnia 29 kwietnia 2005 r. Senat US na wniosek Rady Wydziału Teologicznego zdecydował o utworzeniu kierunku *nauki o rodzinie* na poziomie studiów pierwszego stopnia. Następnie Rada Wydziału uchwałą nr 84/37/2004/2005 z dnia 12 maja 2005 r. podjęła uchwałę o rozpoczęciu kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* na poziomie studiów pierwszego stopnia w roku akademickim 2006/2007. Kolejno Uchwałą nr 10/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. Senat US na wniosek Rady Wydziału Teologicznego zdecydował o utworzeniu kierunku nauki o rodzinie na poziomie studiów drugiego stopnia. Następnie Rada Wydziału uchwałą nr 310/25/2008/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r. podjęła uchwałę o rozpoczęciu kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* na poziomie studiów drugiego stopnia w roku akademickim 2009/2010. W roku akademickim 2013/2014 studentom zaoferowano kształcenie na następujących specjalnościach: asystent rodziny, profilaktyka społeczna (studia pierwszego stopnia), poradnictwo i terapia małżeństwa i rodziny (studia drugiego stopnia). Studia są realizowane jako stacjonarne i niestacjonarne.

Strategia rozwoju Uniwersytetu Szczecińskiego na lata 2012-2020 została przyjęta Uchwałą Senatu nr 88/2011 z dnia 24 listopada 2012 r. Z kolei Załącznik nr 1 do ww. dokumentu to Diagnoza Uniwersytetu Szczecińskiego w 2011 roku, zawierająca istotne wnioski i rekomendacje, służące opracowaniu strategii. Dokumenty są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Uniwersytetu Szczecińskiego 2012-2020*, jego misją jest działalność naukowo-badawcza i dydaktyczna „w duchu demokracji, dialogu i tolerancji oraz poszanowania godności ludzkiej, a przede wszystkim wolności badań naukowych i treści nauczania [...]”. Oferta kształcenia ma być dostosowana do wyzwań współczesności, na które kierunek *nauki o rodzinie* w istotny sposób odpowiada w płaszczyźnie społecznej. Także wyakcentowanie tradycji uniwersyteckiej: „oparte na wzajemnym szacunku i w poczuciu solidarności budowanie samorządnej wspólnoty uczonych różnych dyscyplin, studentów, doktorantów, [...] działających w poczuciu pełnienia wyjątkowej służby społecznej dla dobra, mądrości, wolności i prawdy” w dużej mierze wpisuje się w cel działania ocenianej jednostki, nawet jeżeli niektóre z planowanych aktywności na razie pozostają w sferze deklaracji. Nie bez znaczenia jest także wydobycie specyfiki regionu, która sprawia, że istotny jest duch tolerancji i ekumenizmu, oraz chęć „poznawania odmiennych kultur, religii, idei i obyczajów”.

Uchwałą nr 315/30/2008/2009 Rady Wydziału Teologicznego US z dnia 5 lutego 2009 r. wprowadzono zmiany w Regulaminie Wydziału Teologicznego US, zaś załącznik do uchwały zawiera obowiązujący Regulamin. Opracowana i wdrożona koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku wiąże się bezpośrednio z założeniami i celami Wydziału Teologicznego zawartymi w tymże Regulaminie. W dokumencie określono m.in. założenia i cele funkcjonowania Wydziału. Celem kształcenia na Wydziale (i na ocenianym kierunku) jest przygotowanie „ludzi świeckich do podejmowania się różnych zadań zawodowych, podejmowania pracy, zgodnie z kierunkiem studiów i wymaganiami pracodawcy; [...] prowadzenie badań naukowych w zakresie dyscyplin humanistycznych [...]”. Zakresowo badania naukowe i kształcenie studentów odbywać się ma w obszarze „nauk teologicznych, filozoficznych i humanistycznych [...]”, co wydaje się zawężać możliwości *nauk o rodzinie*, które w poważnym stopniu dotyczą także nauk społecznych, biomedycznych i prawa.

Absolwenci I stopnia *nauk o rodzinie*, poza możliwością kontynuowania studiów II stopnia, zdobywają uprawnienia do wykonywania zawodu asystenta rodziny. Absolwenci kierunku – przy aktualnie realizowanej w ramach II stopnia jednej specjalności: poradnictwo i terapia małżeństwa i rodziny – mogą poszukiwać pracy w różnych obszarach związanych z małżeństwem i rodziną: jako doradcy (wykwalifikowani pracownicy poradni rodzinnej) i terapeuci w obszarze małżeńsko-rodzinnym, familiolodzy, animatorzy środowiska rodzinnego oraz opiekunowie osób niepełnosprawnych i starszych w różnych agendach samorządowych, specjalistycznych i socjalnych, zajmujących się rodziną. Mimo iż specjalność nauczycielska nie jest przewidziana w programie studiów ocenianego kierunku, to jednak Uniwersytet Szczeciński umożliwia zainteresowanym zdobycie uprawnień pedagogicznych w Uniwersyteckim Centrum Edukacyjnym, co pozwala absolwentowi podjąć pracę nauczyciela przygotowanego do życia w rodzinie.

W świetle powyższego można przyjąć, że koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku powiązana jest zarówno z misją i strategią Uczelni, jak i Wydziału, w ramach którego prowadzone są *nauki o rodzinie*. Ponadto kształcenie na kierunku *nauki o rodzinie* stwarza odpowiednią przestrzeń dla różnorodności i innowacyjności, o czym świadczy m.in. oferta różnych specjalności na I i II stopniu kształcenia, czy diskutowane rozszerzenie specjalizacji w uzgodnieniu z interesariuszami zewnętrznymi. Istnieją duże możliwości rozwoju kierunku w ścisłym powiązaniu z zasobami kadrowymi i lokalowymi Uczelni oraz specjalistycznych instytucji współpracujących, przy równoczesnym uwzględnianiu potrzeb dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. W ramach ocenianego kierunku istnieje potencjał do elastycznego modelowania oferty kształcenia, który nie jest jeszcze w wystarczającym stopniu wykorzystany. Świadomość potrzeby m.in. modyfikowania oferty dydaktycznej w ramach nowych specjalności zdaje się w tym względzie dobrze rokować na przyszłość.

Zdaniem Zespołu oceniającego, organizacyjne umocowanie kierunku *nauki o rodzinie* wymaga przemyślenia, ponieważ w ramach dotychczasowej struktury pracownia badań nad rodziną działa w ramach katedry pedagogiki i psychologii, a więc jako jednostka o statusie niższym nawet niż katedra. Jako poprawny należy ocenić planowaną zamianę strukturalną w postaci wyodrębnienia instytutu nauk o rodzinie w ramach Wydziału Teologicznego US. Zespół postuluje taką reorganizację, gdyż umożliwi ona większą samodzielność kierunku i pełniejsze wykorzystanie potencjału osobowego oraz programowego.

2). *Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia, oraz w procesie jej dostosowywania do zmieniających się potrzeb zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych.*

Koncepcja kształcenia była tworzona i opiniowana przez interesariuszy wewnętrznych, zwłaszcza przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. Przy tworzeniu studiów II stopnia *nauk o rodzinie* uwzględniono postulaty zgłoszone przez absolwentów I stopnia. Studenci jako interesariusze wewnętrzni wizytowanego kierunku o tyle uczestniczą w procesie ustalania i optymalizacji koncepcji kształcenia, że są pełnoprawnymi członkami kierunkowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz zasiadają w Wydziałowym Zespole ds. Jakości i Programów Studiów. Aktywność absolwentów w zakresie tworzenia koncepcji kształcenia była dotąd raczej niewielka i w dużej mierze nieformalna, choć w obecnym roku akademickim podjęto szersze badania ankietowe w tym zakresie, które centralnie koordynuje Akademickie Biuro Karier Uniwersytetu Szczecińskiego.

Interesariusze zewnętrzni, głównie przedstawiciele Arcybiskupa Szczecińsko-Kamieńskiego, byli zaangażowani w powstanie kierunku i tworzenie koncepcji kształcenia, natomiast inni interesariusze zewnętrzni mogli konsultować koncepcje kształcenia, natomiast formalnie nie uczestniczyli w ich opracowaniu. Odnosi się jednak wrażenie, że w nowej

kadencji władz Uczelni i Wydziału znacznie wzmociono działania konsultacyjne, co szczególnie wybrzmiało w trakcie spotkania z interesariuszami zewnętrznymi m.in. przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego i Caritas Polska. Twierdzili oni, że wyniki prowadzonych diagnostycznych badań rynku pracy (UM) omawiane są w czasie wspólnych spotkań roboczych oraz przy ustalaniu strategii rozwoju kierunku. Akcent – z perspektywy Urzędu Marszałkowskiego – pada na rozwój sieci asystentów rodzinnych w województwie. Dokumentacja protokołów tych spotkań nie została przedstawiona.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* zasadniczo pokrywa się z misją i strategią Uniwersytetu Szczecińskiego jak również nawiązuje do celów podanych w strategii Wydziału Teologicznego, w ramach którego jest prowadzony oceniany kierunek. Ponadto kształcenie na kierunku *nauki o rodzinie* stwarza odpowiednią przestrzeń dla różnorodności, o czym świadczy m.in. oferta różnych specjalności na I i II stopniu kształcenia. Dodatkowo istnieją duże możliwości rozwoju kierunku w ścisłym powiązaniu z zasobami kadrowymi i lokalowymi Uczelni zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami rodziny oraz Kościoła.

2) Przy ustalaniu i modyfikowaniu koncepcji kształcenia brali udział i nadal uczestniczą interesariusze wewnętrzni, głównie pracownicy naukowo-dydaktyczni. Studenci coraz aktywniej włączają się w procesy projakościowe, a tym samym wpływają na kształt programów kształcenia. Zaangażowanie interesariuszy zewnętrznych (pracodawców i absolwentów) w proces optymalizacji koncepcji kształcenia w ostatnim roku akademickim wyraźnie wzrosło i to z inicjatywy władz Wydziału oraz konkretnych pracowników naukowych. Nie ulega jednak wątpliwości, że dalsza intensyfikacja procesu dostosowania się do obowiązujących procedur w tym zakresie jest wskazana. Natomiast interesariusze zewnętrzni m.in. przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego i Caritas podali, że wyniki prowadzonych diagnostycznych badań rynku pracy były i pozostają ważnym elementem przy ustalaniu strategii rozwoju kierunku oraz koncepcji kształcenia. Zespół Oceniający docenia ważność prowadzonych spotkań i rozmów z interesariuszami zewnętrznymi, jednak zaleca sformalizowanie podejmowanych działań.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania sformułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Senat Uniwersytetu Szczecińskiego w uchwale nr 25/2012 z dnia 29 marca 2012 r. określił wytyczne dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczące uchwalania

programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. Uchwałą Senatu US nr 80/2012 z dnia 27 września 2012 r. zatwierdzono efekty kształcenia dla kierunku *nauki o rodzinie* na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, które stanowią kolejno załączniki nr 5 i 6 do ww. dokumentu. Na tej podstawie uchwałami Rady Wydziału nr 584/3/2012/2013 oraz 585/3/2012/2013 z dnia 20 września 2012 r. zatwierdzono dostosowawcze programy kształcenia dla wizytowanego kierunku, a następnie uchwałą Rady Wydziału nr 676/1/2013/2014 z dnia 19 września 2013 r. dokonano korekty programów. Powyższe dokumenty zostały opracowane z uwzględnieniem wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego (Dz. U. 2011 nr 253 poz. 1520).

Zgodnie z uchwałą Nr 80/2012 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 27 września 2012 r. oraz uchwałą Rady Wydziału Teologicznego Nr 676/1/2013/2014 z dnia 19 września 2013 r. wizytowany kierunek na poziomie studiów pierwszego stopnia został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych: dziedzin - nauk społecznych, nauk prawnych; dyscyplin - psychologia, pedagogika, socjologia, nauki o polityce publicznej, prawo oraz obszaru nauk humanistycznych: dziedzin – nauk teologicznych, nauk humanistycznych; dyscyplin – nauki o rodzinie, filozofia, historia, kulturoznawstwo. Natomiast na poziomie studiów drugiego stopnia wizytowany kierunek został przyporządkowany do obszaru nauk humanistycznych: dziedzin – nauk teologicznych, nauk humanistycznych; dyscyplin - nauki o rodzinie, filozofia oraz obszaru nauk społecznych: dziedzin – nauk społecznych, nauk prawnych; dyscyplin - psychologia, socjologia, nauki o polityce publicznej, prawo kanoniczne. Jednak dokładna analiza obszarowych i modułowych efektów kształcenia wykazała błąd w przyporządkowaniu kierunku wyłącznie do obszaru nauk humanistycznych i społecznych, podczas kiedy występują efekty kształcenia odnoszące się również do obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz o nauki o kulturze fizycznej: dziedzin nauk medycznych, nauk o zdrowiu; dyscyplin: medycyna - zarówno na poziomie studiów pierwszego stopnia jak i studiów drugiego stopnia. Zespół Oceniający wskazuje na konieczność korekty i uwzględnienie efektów kształcenia odnoszących się do obszaru nauk medycznych w opisie programu kształcenia.

W opracowanych programach kształcenia uwzględniono wszystkie obszarowe efekty kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych oraz nauk społecznych, które zostały określone kolejno w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego – a także podano wybrane efekty z obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, chociaż z niewiadomych przyczyn nie zostało to zawarte w ogólnym opisie programu studiów pierwszego i drugiego stopnia. Na poziomie studiów pierwszego stopnia program studiów przewiduje odbywanie praktyk. Szczegółowe cele i efekty praktyk zawarte są w programach praktyk oraz w sylabusach sporządzonych odpowiednio dla każdej specjalności. Przy czym program kształcenia dla wizytowanego kierunku przewiduje realizację praktyk zawodowych w wymiarze 120 godzin (natomiast w Raporcie samooceny mowa jest o 100 godz. praktyki).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że aż do 2013 roku odbywał się nabór na studia niestacjonarne I i II stopnia, choć liczba studentów zmalała do 10 osób. Liczba studentów II stopnia była wyższa. W roku akademickim 2013/2014 po raz pierwszy nie uruchomiono kształcenia na I roku studiów w trybie niestacjonarnym.

W roku akademickim 2012/2013 dla wizytowanego kierunku opracowano i wdrożono spójny system kształcenia oparty na efektach kształcenia, zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zakładaną koncepcją rozwoju kierunku. Sformułowane efekty kształcenia wskazują na podejmowane próby globalnego myślenia o kierunku, z

wyaccentowaniem specyfiki *nauk o rodzinie* jako interdyscyplinarnej refleksji naukowej, podejmowanej – poza samą perspektywą nauk o rodzinie – także z poziomu dyscyplin: psychologii, pedagogiki i socjologii. Nacisk położono także na powiązanie programu kształcenia z potrzebami regionu, starając się tak dostosowywać ofertę edukacyjną, aby była ona zbieżna z potrzebami i możliwościami zatrudnienia dostępnymi w społeczności lokalnej.

Efekty kształcenia oraz matryce efektów kształcenia – przygotowane także wizualnie jako praktycznie przydatne narzędzie diagnostyczne pokrycia efektów kształcenia – zostały opracowane zgodnie z wzorcowymi efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych, społecznych oraz nauk społecznych (Załącznik nr 1, Rozporządzenie MNiSW z dnia 2.11.2011 w sprawie KRK [krajowych ram kwalifikacji] dla szkolnictwa wyższego).

W przypadku studiów I stopnia w toku kształcenia studenci uzyskują: wiedzę i umiejętności zgodne z specjalnością, podobnie jak właściwe umiejętności praktyczne oraz wymagane kompetencje społeczne. Efekty kształcenia realizują wymogi ustawy o asystencji rodzinnej (Ustawą z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, art. 12), a także są zgodne z sylwetką absolwenta studiów I stopnia. Zrealizowanie szczegółowych efektów kształcenia umożliwia uzyskanie efektów kierunkowych. Przyjęty system umożliwia sprawdzenie osiągnięcia efektów kierunkowych i przedmiotowych przy realizacji celów i szczegółowych efektów kształcenia, które zostały przypisane poszczególnym grupom przedmiotów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w przyporządkowaniu kierunkowych efektów kształcenia do efektów obszarowych. Zarówno treść programu kształcenia, jak i jego realizacja umożliwiają – zdaniem Zespołu Oceniającego - osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, a przede wszystkim uzyskanie zakładanej sylwetki absolwenta i pozostałych efektów kształcenia programu rozpoczętego przed 1 X 2012.

Analizując system efektów kształcenia na pierwszym oraz drugim stopniu nauk o rodzinie, ZO stwierdza nieprawidłowe przyporządkowanie efektów kształcenia do obszarów kształcenia przedstawione w informacjach ogólnych dotyczących programów kształcenia zarówno dla studiów pierwszego jak i drugiego stopnia oraz wadliwe określenie procentowego udziału liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów. Według opisu zawartego w informacjach ogólnych liczba punktów ECTS przyporządkowana do obszaru nauk humanistycznych wynosi 85%, a dla obszaru nauk społecznych jedynie 15% (na studiach I stopnia jest to [odpowiednio]: 73,6%, 20,9% oraz 5,5% nauki medyczne i pokrewne). Jednak dokładna analiza przyporządkowania do obszarów kształcenia, do których odnoszą się efekty kształcenia dla kierunku *nauki o rodzinie*, wynosi następujący procentowy udział punktów ECTS: na studiach pierwszego stopnia – obszar nauk społecznych - 53%; obszar nauk humanistycznych – 36%; obszar nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej – 11%. Na studiach drugiego stopnia – obszar nauk humanistycznych – 46%; obszar nauk społecznych – 40%; obszar nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej – 14%.

W związku z powyższym, w przypadku studiów II stopnia w toku kształcenia studenci uzyskują: w znaczącym zakresie wiedzę i kompetencje zgodne z zadeklarowanymi efektami kształcenia i odpowiadające specjalności, choć nadmiernie ograniczona została oferta z obszaru nauk społecznych, o czym wyżej. Zdaniem ZO, zadeklarowane w efektach kształcenia umiejętności (zwł. praktyczne z zakresu terapii małżeństwa i rodziny) nie są możliwe do uzyskania przez realizację podanych szczegółowych efektów kształcenia. Efekty kształcenia nie do końca są zgodne z sylwetką absolwenta II studiów stopnia, gdyż zadeklarowano, że „studia te umożliwiają ... zdobycie wiedzy i umiejętności terapeutycznych i doradczych w dziedzinie małżeńsko-rodzinnej”. Efekt kształcenia w postaci „umiejętności terapeutycznych”, określony później jako „samodzielne rozwiązywanie problemów w zakresie pomocy rodzinie” nie znajduje potwierdzenia w efektach szczegółowych, a także w

programie studiów. Przyjęty system umożliwia sprawdzenie osiągnięcia zadeklarowanych efektów kierunkowych i przedmiotowych przy realizacji celów i szczegółowych efektów kształcenia, z uwzględnieniem powyższych zastrzeżeń.

Efekty kształcenia zostały określone w sylabusach przygotowanych dla poszczególnych przedmiotów, przy sporadycznych stwierdzonych brakach sylabusów. Na podstawie analizy opisów stosowanych w sylabusach, z którymi zapoznano podczas wizytacji, należy stwierdzić, że są one zgodne z celami i efektami kształcenia. Osiągnięcie efektów kształcenia poszczególnych modułów umożliwia także osiągnięcie efektów kierunkowych. Przedmiotowe/modułowe efekty kształcenia są zasadniczo spójne z efektami kierunkowymi, z zastrzeżeniem zgłoszonym wyżej przez ZO. Zawarte w sylabusach opisy dotyczące zakładanych efektów kształcenia przygotowane są poprawnie i zrozumiale.

Informacje na temat zakładanych efektów kształcenia są dostępne w Dziekanacie Wydziału Teologicznego w wersji drukowanej oraz w wersji elektronicznej na stronie internetowej Uczelni.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i jednoznaczny. Student nie powinien mieć trudności z ich zrozumieniem, gdyż sformułowane zostały językiem prostym i rzeczowym, a równocześnie komunikatywnym. Istnieje możliwość ich weryfikacji poprzez system kontrolny, który zaproponowano. System, nawiązując w warstwie strukturalnej do obszarowych efektów kształcenia, obejmuje wszystkie trzy kategorie, tj. wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Studenci są informowani na początku semestru o efektach kształcenia, w szczególności o tym, jaką wiedzę oraz umiejętności zdobędą na konkretnych zajęciach.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Zgodnie z § 30 Regulaminu Studiów okresem zaliczeniowym w Uczelni jest semestr. Warunkiem terminowego zaliczenia semestru jest uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, zaliczenie praktyki zawodowej, jeśli program studiów ją przewiduje oraz uzyskanie punktów ECTS w liczbie wymaganej do zaliczenia danego semestru zgodnie z planem studiów. Przy egzaminach i zaliczeniach stosuje się następujące oceny: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0). Oceny z egzaminów i zaliczeń wpisywane są do odpowiednich dokumentów. Zgodnie z § 27 Regulaminu Studiów student może uzyskać rejestrację na kolejny semestr w postaci pełnej albo warunkowej. Rejestrację pełną otrzymuje student, który w dotychczasowym przebiegu studiów zaliczył wszystkie przedmioty i moduły oraz uzyskał liczbę punktów przewidzianą w programie studiów. Rejestrację warunkową otrzymuje student, który w dotychczasowym przebiegu studiów uzyskał odpowiednią liczbę punktów (dopuszcza się deficyt wynoszący 10 punktów ECTS) oraz wywiązał się ze wszystkich obowiązków określonych decyzjami Dziekana.

Ogólne zasady oceniania studentów określono w Regulaminie Studiów (§ 33-43). Formy weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia prowadzący zajęcia wskazują w sylabusach do poszczególnych przedmiotów/modułów. Zapisany w Regulaminie obowiązek poinformowania studentów o przyjętych zasadach podczas pierwszych zajęć z danego przedmiotu jest rzeczywiście realizowany. Informacja – zawarta także w sylabusie – składa się z następujących danych: zasady oceniania, stosowana forma zaliczenia (algorytm wyliczenia oceny końcowej w przypadku kilku składowych zaliczenia), zakres materiału obowiązującego do egzaminu lub zaliczenia, literatura przedmiotu obowiązkowa i

uzupełniająca. Podczas wizytacji analizie poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz.U. 2011 nr 201 poz. 1188). Podobnie w wybranych losowo teczках absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Zaliczanie modułów/przedmiotów zostaje potwierdzone w odpowiedniej dokumentacji, tj. indeks, karta egzaminów i zaliczeń, protokół.

W świetle powyższego można stwierdzić, że na wizytowanym kierunku (nauki o rodzinie I i II stopnia) został wypracowany i wdrożony przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwia systematyczną weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie studiów (weryfikacja etapowa i końcowa). Informacja o tym systemie jest ogólnie dostępna, została bowiem przedstawiona w Regulaminie studiów, w sylabusach – drukowanych (dostępnych w Dziekanacie oraz na stronie internetowej). System ten jest też omawiany w trakcie pierwszych zajęciach. Potwierdzili to również studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym.

Sylabusy poszczególnych modułów zawierają opis sposobu weryfikacji efektów realizowanych na poszczególnych przedmiotach: uwzględniono w nich odniesienia do efektów kierunkowych na danym poziomie oraz założone sposoby ich weryfikacji. W sylabusach, obok danych o przedmiocie, zawarte są kolejno: (przedmiotowe) efekty kształcenia, treści kształcenia, metody kontroli efektów kształcenia, nakład pracy studenta oraz literatura (podstawowa i uzupełniająca). Sylabusy zostały sporządzone według jednego wzorca, są generalnie poprawnie opracowane, niektóre z nich wymagają drobnych korekt dotyczących sformułowania i liczby efektów kształcenia dotyczących zwłaszcza rozwijania umiejętności i kompetencji społecznych oraz sposobów ich weryfikacji (szczególnie w przypadku zajęć ćwiczeniowych, które deklaratywnie mają przygotowywać do podejmowania działań terapeutycznych).

Dobór sposobów weryfikacji poziomu osiągnięcia założonych efektów kształcenia nie budzi istotnych zastrzeżeń, odbywa się dzięki określonym w sylabusach przedmiotów metodom ewaluacji cząstkowej i sumującej. System oceniania obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia, tj.: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Weryfikacja wiedzy oraz kompetencji społecznych dokonuje się w semestrze na podstawie obecności i aktywności na zajęciach, przygotowywanych i przedstawianych w ramach zajęć prezentacji, prowadzonych dyskusji, wreszcie w czasie kolokwium i egzaminów końcowych. Umiejętności rozwijane i sprawdzane podczas ćwiczeń oraz – bardzo nielicznych – zajęć w laboratoriach. Dla lepszej ewaluacji metod weryfikacji uzyskania efektów kierunkowych sporządzono odpowiednie matryce – odrębne dla obydwu stopni studiów – przyporządkowujące odpowiednie metody do kolejnych efektów (według kodów), według danych zawartych w sylabusach.

Jednym z efektów oceny etapowej efektów kształcenia jest tzw. „odsiew” studentów, który na ocenianym kierunku jest stosunkowo wysoki. W 2013 r. studia I stopnia w trybie stacjonarnym ukończyło 12 osób, a w trybie niestacjonarnym - 5 osób, a na studiach II stopnia (odpowiednio): 30 i 18 absolwentów. Łącznie w okresie od 2010/11 – 2012/13 (trzy roczniki) studia z *nauk o rodzinie* na wizytowanym kierunku ukończyły na I stopniu - 64 osoby oraz 135 osób na stopniu II (co daje łącznie liczbę 199 absolwentów). W porównywalnym okresie, czyli w latach 2010-2014 (do końca marca) skreślono łącznie z listy słuchaczy 135 studentów. W przypadku studentów I stopnia odsiew kształtuje się na poziomie prawie 50%. Główną przyczyną „odsiewu” jest brak zaliczenia semestru, następnie rezygnacja ze studiów oraz brak złożenia pracy w terminie.

Całościowa analiza prac etapowych wykazała, że system etapowej weryfikacji efektów kształcenia wymaga korekty. System archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych i

dokumentowania efektów kształcenia jest (poza drobnymi wyjątkami) staranny i spójny, obejmuje studia stacjonarne i niestacjonarne. Jednak kryteria oceniania etapowego nie zawsze są znane studentom. W pracach etapowych brakuje oceniania kształtującego, a zwłaszcza efektywnej informacji zwrotnej.

Jednym z najistotniejszych etapów weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest proces dyplomowania – rozpoczynający się wraz z wyborem promotora pracy dyplomowej (wybór dokonywany jest odpowiednio pod koniec II roku studiów – dla I stopnia oraz I roku studiów dla II stopnia; wzory dokumentów, które składa się w Dziekanacie znajdują się na stronie Wydziału), a kończący się w dniu egzaminu dyplomowego. Rada Wydziału podjęła Uchwałę - nr 322/37/2008/2009 i nr 317/32/2008/2009 z dnia 5 lutego 2009 r. - w sprawie zatwierdzania tematów prac dyplomowych oraz struktury egzaminu dyplomowego. W w/w dokumentach zawarte są m.in. wymogi edytorskie pracy dyplomowej, skład komisji egzaminacyjnej oraz zakres jej obowiązków, zasady egzaminu dyplomowego, jak również algorytm ustalania końcowego wyniku ukończenia studiów. Integralną część pracy dyplomowej stanowi oświadczenie o nienaruszeniu praw autorskich i pokrewnych oraz ewentualnych skutkach podania nieprawdziwych danych.

Przebieg procesu dyplomowania oraz realizacji egzaminu dyplomowego określony został w Regulaminie Studiów (§ 52-58). Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana. W jej skład wchodzi promotor oraz recenzent pracy, a przewodniczącym jest Dziekan albo upoważniony przez niego pracownik samodzielny, zatrudniony na Wydziale. Egzamin dyplomowy stanowi sprawdzian ustny opanowania przez studenta podstaw metod badawczych z zakresu dyscypliny związanej z tematem pracy dyplomowej oraz sprawdzian znajomości problematyki pracy dyplomowej na tle dyscypliny naukowej, w ramach której praca została przygotowana. Z przebiegu egzaminu dyplomowego sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący oraz pozostali członkowie komisji. Protokół jest archiwizowany w dokumentacji studenta.

Uchwała określa, że ocena z egzaminu dyplomowego wyznaczana jest na podstawie średniej arytmetycznej ocen uzyskanych z pytań egzaminacyjnych. Przy wyborze tematów promotorzy mają w miarę możliwości uwzględnić indywidualne zainteresowania studentów. Promotorami prac są samodzielni pracownicy naukowci lub doświadczeni adiunkci ze stopniem naukowym doktora, wybierani przez studenta, po konsultacji z proponowanym promotorem oraz – w sprawach formalnych – w Dziekanacie. Gdzie następnie składa się podanie dotyczące wyboru promotora (wzory standardowych pism znajdują się na stronie Wydziału). Lista osób prowadzących seminaria dyplomowe jest zatwierdzana przez Radę Wydziału. Analiza dokumentacji dotyczącej organizowania seminariów dyplomowych i ich obsady, tematyki prac, sporządzania recenzji i przeprowadzania egzaminu dyplomowego wykazała, że generalnie prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie) prowadzone są w odpowiedni sposób, dobór tematyki związany jest z daną specjalnością, zasadniczo właściwy jest sposób oceniania i archiwizowania prac. Mimo że wspomniana Ustawa określa dokładnie warunki niezbędne do dopuszczenia do egzaminu dyplomowego oraz kryteria oceny pracy dyplomowej, to odnotować można np. duży rozrzut jakościowy prac dyplomowych – prace bardzo dobre i wyróżniające można odnotować z uznaniem, natomiast duże wątpliwości budzą prace (na szczęście pojedyncze), które w opinii członków ZO nie powinny zostać przyjęte jak podstawa dopuszczenia do egzaminu dyplomowego. Jak wspomniano, wymagania stawiane studentom w procesie dyplomowania są wystandaryzowane, jednak ich wyegzekwowanie w dość istotnym stopniu uzależnione jest od promotora, co wyraźnie pokazało zapoznanie się z losowo wybranymi pracami (zob. Załącznik nr 4). Opis zasad dyplomowania jest dostępny w wersji papierowej w Dziekanacie, zaś w wersji elektronicznej - na stronie internetowej Jednostki. Zasady dyplomowania są znane studentom.

Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Tematyka prac zasadniczo zgodna z kierunkiem studiów i specjalizacją, tematy zróżnicowane, choć w niemałej części raczej odtwórcze, ponadto nierzadko niedopracowane językowo, stylistycznie i interpunkcyjnie. W jedynym przypadku pojawia się wątpliwość, czy praca o tak wątpliwej jakości spełnia fundamentalne wymogi prac dyplomowych. W przypadku prac empirycznych ich jakość jest w większym stopniu zadowalająca naukowo, a ich wyniki wnoszą nowe treści do badanego obszaru. Prace dyplomowe dokumentują także bardzo różny poziom opanowania warsztatu badawczego, co nie zawsze znajduje dostateczne odzwierciedlenie w ocenach końcowych. Wyraźnie też ujawniają się różnice jakościowe, w zależności od opiekuna naukowego pracy. W ocenach prac zauważa się tendencję do lekkiego zawyżania ocen, choć generalnie recenzje bliskie są realnej wartości opracowania, a więc adekwatne do ich zawartości merytoryczno-formalnej. Uderza zdawkowość recenzji, które – choć napisane na dość rozbudowanych formularzach – ograniczają się często, zwłaszcza w przypadku recenzentów, do formuły jednozdaniowej. Można ponadto zaobserwować tworzenie stałych „par”: opiekun naukowy – recenzent, co wydaje się praktyką niosącą ze sobą zagrożenie możliwością malejącego krytycyzmu lub ocen „grzecznościowych”. Należałoby więc postulować praktykę rotacyjną w doborze recenzentów. Protokoły egzaminów dyplomowych wypełnione są poprawnie.

4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Na Uniwersytecie Szczecińskim zadanie monitorowania karier absolwentów przydzielono Akademickiemu Biuru Karier. Badanie wykonywane przez Akademickie Biuro Karier prowadzone jest w formie dobrowolnych ankiet on-line po 6 miesiącach oraz 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Wcześniej Uczelnia uzyskuje od absolwentów odpowiednie zezwolenie na przetwarzanie danych osobowych. Pomimo regularnego przeprowadzania badania losów absolwentów Akademickie Biuro Karier opracowuje wyniki jedynie z uwzględnieniem poszczególnych wydziałów Uczelni, bez wyróżnienia sytuacji poszczególnych kierunków. Obecnie wyniki opracowane przez Akademickie Biuro Karier trafiają do Prorektora ds. kształcenia, który ma wyłączne prawo do dysponowania nimi. Procedura nie przewiduje przekazania wyników ankiet organom zajmującym się opracowywaniem planów i programów studiów. Wyniki nie są także udostępniane studentom. Na poziomie Wydziału – jak dotąd – nie podejmowano prób monitorowania karier absolwentów, ani tym bardziej uwzględnienia wyników takich analiz takich badań w optymalizacji programu studiów. Należałoby ustalić, czy przy istniejącym centralnym systemie monitorowania zasadne byłoby wprowadzanie monitoringu karier na poziomie Wydziału.

W celu doskonalenia jakości procesu kształcenia wizytowany kierunek wykorzystuje także opinie absolwentki i interesariuszy zewnętrznych, uczestniczących w posiedzeniach Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia.

Mimo malejącej liczby kandydatów na studia na ocenianym kierunku, nie podjęto jak dotąd kroków zmierzających do poszukiwania nowych, atrakcyjnych dla pracodawców specjalności. W rozmowie ZO z interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy) wskazano pewne nowe obszary możliwego zatrudnienia absolwentów, to jednak wymagać będzie optymalizacji procesu kształcenia nie tylko na istniejących specjalnościach, lecz również poszukiwania nowych.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia są zgodne z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji i zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku. Jednak analizując system efektów kształcenia na pierwszym i drugim stopniu *nauk o rodzinie*, ZO stwierdza nieprawidłowy zapis przyporządkowania efektów kształcenia do dwóch obszarów kształcenia (nauki humanistyczne i nauki społeczne) zawarty w informacjach ogólnych dotyczących programów kształcenia, podczas gdy w opisie zakładanych efektów kształcenia występują również efekty z obszaru nauk medycznych i pokrewnych. Przyporządkowane poszczególnym przedmiotom efekty kształcenia są zasadniczo skorelowane z kierunkowymi efektami kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie, poza zastrzeżeniami zgłoszonymi do efektów dla studiów drugiego stopnia specjalności terapeutycznej. Dokumentacja pozwalająca na weryfikację możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów oraz szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia jest sporządzona poprawnie i starannie.

2. Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

3. Jednostka stosuje system weryfikacji efektów kształcenia, pozwalający na ocenę stopnia osiągnięcia założonych przez program efektów kształcenia. Informacja o tym systemie jest powszechnie dostępna. Pewne wątpliwości budzą oceny etapowe, zwłaszcza brak oceniania kształtującego oraz stosowanie złej praktyki stałych par: opiekun naukowy – recenzent, co niesie zagrożenie malejącego krytycyzmu i zawyżania ocen.

4. Wizytowany kierunek monitoruje kariery absolwentów przez Akademickie Biuro Karier Uniwersytetu Szczecińskiego. Własna aktywność na tym polu jest jak dotąd niewielka i ogranicza się do udziału przedstawiciela tej grupy w posiedzeniach Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta

Studia I stopnia na kierunku *nauki o rodzinie* trwają 3 lata (tj. 6 semestrów), zaś na stopniu II 2 lata (tj. 4 semestry). Dla formy stacjonarnej i niestacjonarnej plan studiów przewiduje w kolejnych semestrach takie same przedmioty, które różnią się jedynie liczbą godzin zajęć dydaktycznych dla obu form. Na studiach I stopnia liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi: w przypadku studiów stacjonarnych – 1821, zaś na studiach niestacjonarnych – 958, i student uzyskuje w ich trakcie 180 punktów ECTS. Liczba godzin dydaktycznych dla II stopnia nauk o rodzinie wynosi odpowiednio: na studiach stacjonarnych – 996 godzin, zaś na niestacjonarnych – 534 godziny, za co uzyskuje 120 punktów ECTS (po 30 na semestr). Program kształcenia na obydwu stopniach wizytowanego kierunku, który został opracowany i wdrożony na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji, umożliwia osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie stosownej struktury kwalifikacji absolwenta, z zastrzeżeniem dotyczącym uprawnień terapeutycznych, zgłoszonym w p. 2 niniejszego Raportu, do czego ZO wróci poniżej.

Katalog przedmiotów dla I stopnia studiów obejmuje: przedmioty ogólnouczelniane (obowiązkowe dla wszystkich kierunków I stopnia na Uniwersytecie Szczecińskim: Język

obcy, Ochrona własności intelektualnej, Technologia informacyjna, Wychowanie fizyczne); przedmioty podstawowe (4 moduły obowiązkowe, do których należą przedmioty z dyscyplin bezpośrednio tworzących treści kierunku: 1. nauki o rodzinie: Historia wychowania w rodzinie, Odpowiedzialne rodzicielstwo, Polityka społeczna wobec rodziny, Rodzina w religiach i kulturach świata, Teologia małżeństwa i rodziny, Zaburzenia życia rodzinnego; 2. pedagogika: Pedagogika ogólna, Pedagogika rodziny, Pedagogika społeczna; 3. psychologia: Wprowadzenie do psychologii, Psychologia rozwojowa, Psychologia małżeństwa i rodziny, Psychologia osobowości, Psychologia społeczna, Psychologia wychowawcza; 4. socjologia: Socjologia ogólna, Socjologia rodziny, Socjologia wychowania); przedmioty kierunkowe (przedmioty pośrednio związane z naukami o rodzinie i dotyczące dyscyplin uzupełniających, niezbędnych dla osiągnięcia założonych efektów kształcenia: Biomedyczne podstawy rozwoju człowieka, Komunikacja interpersonalna, Metodologia nauk społecznych, Podstawowe zagadnienia z filozofii, Podstawy etyki i teologii moralnej, Podstawy interwencji kryzysowej, Podstawy resocjalizacji, Podstawy seksuologii, Pomoc przedmedyczna, Praca socjalna, Prawo rodzinne i opiekuńcze, Profilaktyka i promocja zdrowia, Umiejętności wychowawcze); przedmioty określone jako „pozostałe” (seminarium dyplomowe, wykłady monograficzne – zajęcia fakultatywne do wyboru). Oddzielną grupę stanowią moduły specjalizacyjne, a więc blok przedmiotów wynikających z celu i charakteru specjalności.

Katalog przedmiotów dla II stopnia studiów obejmuje moduły podobne, jak w przypadku I stopnia, realizowane jednak przez inne przedmioty – ze względu na odmienną specjalizację uzyskiwaną w ramach II stopnia: przedmioty ogólnouczelniane (obowiązkowe dla wszystkich kierunków II stopnia na Uniwersytecie Szczecińskim: Język obcy, Szkolenie BHP oraz Szkolenie biblioteczne); przedmioty podstawowe (2 moduły obowiązkowe, do których należą przedmioty z dyscyplin bezpośrednio tworzących treści kierunku – inaczej niż w przypadku I stopnia, zredukowane do dwóch: 1. nauki o rodzinie: Duchowość rodziny, Etyka życia małżeńskiego i rodzinnego, Katolicki system wspierania rodziny, Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, Metodologia nauk o rodzinie, Problemy współczesnej rodziny; 2. psychologia: Psychologia kliniczna i Psychoterapia); przedmioty kierunkowe (przedmioty pośrednio związane z naukami o rodzinie i dotyczące dyscyplin uzupełniających, niezbędnych dla osiągnięcia założonych efektów kształcenia: Antropologia filozoficzna i teologiczna, Bioetyka, Fizjologia płodności, Metody rozpoznawania płodności, Podstawy demografii, Problemy życia seksualnego, Statystyka w naukach społecznych, Wybrane zagadnienia z prokreacji); przedmioty określone jako „pozostałe” (seminarium dyplomowe, wykłady monograficzne – zajęcia fakultatywne do wyboru). Oddzielną grupę stanowi moduł specjalizacyjny, a więc blok przedmiotów wynikających z celu i charakteru specjalności. W przypadku nadawanej specjalności „poradnictwo i terapia małżeństwa i rodziny” są to: Etyka zawodu doradcy i terapeuty, Interwencja kryzysowa, Metody diagnozowania środowiska rodzinnego, Podstawy poradnictwa, Poradnictwo małżeńskie i rodzinne, Terapia małżeństwa, Terapia rodziny oraz Wybrane elementy autoterapii.

Na podstawie szczegółowej analizy zgromadzonej dokumentacji dotyczącej procesu kształcenia, rozmów prowadzonych z Władzami Uczelni i pracownikami Wydziału Teologicznego, studentami oraz reprezentantami Samorządu Studenckiego można potwierdzić możliwość osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy. Podobnie pozytywny wniosek dotyczy możliwości zdobycia zakładanych umiejętności i kompetencji społecznych na I stopniu studiów, w realizowanej specjalności: asystent rodzin.

Wątpliwości budzi możliwość uzyskania wystarczających umiejętności i kompetencji na studiach II stopnia, prowadzonych obecnie jedynie w specjalności: poradnictwo i terapia małżeństwa i rodziny. Chodzi o problem faktycznego przygotowania praktycznego do podjęcia odpowiedzialności terapeuty. Podstawą zastrzeżeń jest szczątkowy udział zajęć

praktycznych w programie studiów. Należy podkreślić, iż specjalistycznych umiejętności terapeutycznych nie da się nabyć wyłącznie na wykładach, ćwiczeniach w salach dydaktycznych i symulowanych rozmowach z klientami (rodziny wymagające terapii). Należy w związku z tym wprowadzić odpowiednie praktyki w ośrodkach terapeutycznych oraz praktyczne zajęcia uczelniane, jeżeli chce się osiągnąć zakładane efekty kształcenia. ZO postuluje wpisanie godzin praktyk ukierunkowanych na terapię do programu studiów i przypisanie im odpowiedniej liczby punktów ECTS. W takim wypadku należałoby zredukować liczbę efektów kształcenia przyporządkowanym pozostałym modułom.

Stwierdza się także brak jakiegokolwiek sygnału o certyfikatach uzyskiwanych przez absolwentów w zakresie terapii. Deklarowane w ramach sylwetki absolwenta „umiejętności terapeutyczne”, bo doradcze student otrzymuje, pozostają w sferze obietnic. Potwierdza to tekst Raportu samooceny dotyczący sylwetki absolwenta, w którym stwierdza się, że absolwent studiów II stopnia „posiada podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie poradnictwa i terapii małżeństwa i rodziny, na bazie których ma możliwość uzupełnienia kształcenia w specjalistycznej szkole terapii dla uzyskania certyfikatu terapeuty”. Wynika stąd, że wykształcenia terapeutycznego absolwent nie posiada. Należy więc postawić pytanie, czy jest zasadna nazwa specjalizacji, w której wprost pojawia się pojęcie „terapeuta małżeństwa i rodziny”. Wydaje się, że należy rozważyć zmianę nazwy specjalności, aby nie składać obietnic bez pokrycia i równocześnie nie narażać ewentualnych klientów takiego „terapeuty”. Powyższa uwaga dotyczy kwestii fundamentalne, mianowicie koncepcji samej specjalności.

Druga istotna wątpliwość dotyczy struktury programu kształcenia na studiach II stopnia na wizytowanym kierunku i związana jest z zastrzeżeniem zgłoszonym odnośnie do efektów kształcenia. O ile bowiem w Programie kształcenia od roku 2013/2014 przyporządkowano efekty do obszarów, do których odnoszą się efekty kształcenia kierunku – obszar nauk humanistycznych (brakuje obszaru nauk medycznych i pokrewnych) oraz obszar nauk społecznych, w którym wśród dyscyplin wymieniono psychologię, socjologię, nauki o polityce publicznej i prawo kanoniczne, o tyle przedmioty podstawowe zredukowano jedynie do związanych z naukami o rodzinie i psychologii. Taka redukcja wydaje się nieuzasadniona i sprzeczna z deklaracją programową. Ponadto czym wytłumaczyć różnicę między odmiennymi zakresowo wykazami przedmiotów podstawowych w ramach I i II stopnia studiów, skoro mamy do czynienia z tą samą dyscypliną naukową i nie chodzi o przedmioty specjalizacyjne, lecz podstawowe.

Zgodnie z §10 Regulaminu studiów na Uniwersytecie Szczecińskim wszystkie wykłady są ogólnodostępne dla ogółu studentów Uczelni. Poszczególnym przedmiotom przyporządkowano punkty ECTS zgodnie z obowiązującymi rozporządzeniem MNiSW w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia z dnia 5 października 2011 r. oraz według norm uczelnianych zawartych w Uchwale Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego nr 25/2012 z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. W programie kształcenia zasadniczo właściwie dobrano poszczególne przedmioty, tworząc z nich (wymienione wyżej) moduły: przedmiotów podstawowych, kierunkowe, specjalnościowe, przedmioty ogólnoakademickie oraz przedmioty do wyboru (seminarium dyplomowe i wykłady monograficzne). Wszystkie przedmioty zostały włączone do poszczególnych modułów w sposób nie budzący zastrzeżeń merytorycznych. Sekwencja poszczególnych modułów w programie studiów jest prawidłowa. W należyty sposób zaplanowano zaliczenia i egzaminy; istotnych wątpliwości nie budzi ich rozłożenie w semestrach i na poszczególnych latach. Ważnym elementem tego wyliczenia są

formy pracy własnej, Poza wskazanymi przez Zespół oceniający zastrzeżeniami, całość organizacji toku studiów na wizytowanym kierunku należy ocenić jako zadowalającą.

Przy obliczaniu nakładu czasu i pracy studenta potrzebnego do osiągnięcia efektów kształcenia uwzględniano liczbę godzin wykładowych, konsultacyjnych, czas pracy własnej studenta i inne niezbędne elementy formalne (np. zaliczenia i egzaminy), składające się na punktację ECTS. Wizytacja zajęć potwierdza praktyczne korzystanie m.in. z pracy własnej studenta i wskazywanie zadań do samodzielnego wykonania. Sam system ECTS jest przejrzysty i w ramach wyliczeń wydziałowych funkcjonuje dobrze. Natomiast nie mobilizuje on studentów do uczestnictwa w akademickiej wymianie międzyuczelnianej (zwłaszcza MOST) i międzynarodowej (Erasmus, CEEPUS itp.). Jak dotąd bowiem ani jeden (!) student przez wszystkie lata istnienia wizytowanego kierunku nie uczestniczył we wskazanej wymianie. Poza prawdopodobnymi innymi przyczynami, taki stan rzeczy ujawnia słabość kształcenia, zwłaszcza w zakresie własnych poszukiwań badawczych, skoro nie otwiera ono młodych adeptów nauki na dzielenie się myślą naukową i wspólne badania.

Oddzielną kwestię stanowią zajęcia praktyczne, które mają uczynić studenta bardziej konkurencyjnym na rynku pracy. Całkowita nieobecność praktyk studenckich na II stopniu studiów wizytowanego kierunku czyni z absolwentów teoretycznych specjalistów w bardzo praktycznej specjalności. Także obowiązkowe praktyki na I stopniu nauk o rodzinie w małym stopniu spełniają swoje praktyczne przełożenie. Koncepcja odbywania praktyk w 3 lub 4 miejscach po 30 godzin jest krytykowana przez samych studentów, którzy skarżą się na niemożność zapoznania się z miejscem pracy w tak krótkim czasie. Na problem zwraca także uwagę Akademickie Biuro Karier, które stwierdza niemożność znalezienia partnerów (pracodawców) na tak krótkie czasowo praktyki. Odbyte praktyki odnotowywane są w dzienniku praktyk, który stanowi podstawę do ich zaliczenia. Rozczłonkowanie praktyk sprawia trudność także w ocenie rzeczywistych postępów i osiągnięć studenta, który – zdaniem samych zainteresowanych – musi zmieniać miejsce praktyki na następne zanim zdążył się zapoznać z poprzednim. ZO postuluje reorganizację praktyk na I stopniu nauk o rodzinie i wprowadzenie praktyk ukierunkowanych na umiejętności niezbędne w poradnictwie i terapii rodzinnej na II stopniu. System zaliczania praktyk potwierdza, co prawda, ich realizację, ale – w świetle zgłoszonych zastrzeżeń – nie gwarantuje nabycia przez studenta pożądaných umiejętności praktycznych.

Zgodnie z Regulaminem studiów §18 pkt. 1-7 i §19 pkt. 1- 3 w Uczelni możliwa jest indywidualizacja procesu kształcenia, dotycząca zarówno planu studiów, jak i programu kształcenia. Przypadki uprawniające studenta do ubiegania się o indywidualną organizację studiów ustala Rada Wydziału na wspólny wniosek Dziekana i wydziałowego Samorządu Studenckiego. Indywidualny plan i program nauczania mogą też realizować studenci z wybitnymi osiągnięciami w nauce lub sporcie, a także uczestniczący w krajowej lub zagranicznej wymianie akademickiej. W takim przypadku Dziekan zezwala na indywidualizację kształcenia na zasadach określonych przez Radę Wydziału. Wyznacza się także opiekuna naukowego dla studentów objętych indywidualizacją procesu kształcenia.

Uczelnia gwarantuje indywidualne rozwiązywanie problemów studentów z niepełnosprawnością, bowiem w każdej sytuacji mogą oni korzystać z pośrednictwa Biura ds. Osób Niepełnosprawnych. Osoby o znacznym i głębokim stopniu niepełnosprawności mają prawo ubiegać się o przyznanie im asystenta. Możliwa jest także indywidualna organizacja studiów oraz wsparcie stypendialne. W Uczelni funkcjonuje Punkt Pomocy Psychologicznej, z którego mogą korzystać wszyscy studenci potrzebujący takiego wsparcia. Władze Wydziału podejmują systematycznie działania mające na celu zniesienie barier architektonicznych dla studentów z niepełnosprawnością ruchową. Już obecnie funkcjonuje winda oraz istnieje specjalny podjazd dla tej grupy studentów.

2) *Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.*

Sformułowane efekty kształcenia zostały powiązane z treściami programowymi i tworzą integralną całość programową. W sylabusach przedmiotów szczegółowo i poprawnie opisano formy i metody dydaktyczne, które – zdaniem autorów programu kształcenia – są efektywne w realizacji założonych efektów kształcenia i uwzględniają założenia nowoczesnego systemu edukacji specjalistów z zakresu nauk o rodzinie. Analiza dokumentacji dotyczącej procesu kształcenia, hospitacje zajęć dydaktycznych oraz rozmowy ze studentami pozwalają na stwierdzenie, że na kierunku *nauki o rodzinie* są zastosowane zróżnicowane formy i metody nauczania. Dominujące formy zajęć dydaktycznych nie ograniczają się do tradycyjnych wykładów, lecz obejmują: metody problemowe, różne techniki dyskusji, prace w grupach, prace w oparciu o materiał źródłowy, prace z psychologicznymi i pedagogicznymi narzędziami badawczymi, zastosowanie środków audiowizualnych i elektronicznych oraz projekty edukacyjne. Hospitacje członków Zespołu w czasie zajęć potwierdziły stosowanie różnych metod dydaktycznych i aktywizujących studentów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Realizowany program kształcenia zasadniczo stwarza możliwość osiągnięcia zakładanych celów oraz efektów kształcenia na I stopniu studiów, przy czym trudność stanowią 30 godzinne praktyki. W przypadku studiów II stopnia Zespół zakwestionował możliwość uzyskania kompetencji terapeutycznych przy obecnym, zbyt teoretycznym programie kształcenia. Tym samym tylko w pewnym zakresie możliwe jest uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. ZO postuluje również korektę struktury programu kształcenia na studiach II stopnia oraz reorganizację praktyk na studiach I stopnia nauk o rodzinie oraz wprowadzenie praktyk ukierunkowanych na umiejętności niezbędne w poradnictwie i terapii rodzinnej na II stopniu.**

2) **Efekty kształcenia, formy i metody zajęć w pewnym zakresie (uwagi, zob. wyżej, p. 1) zostały powiązane z treściami programowymi, tak że – po uwzględnieniu powyższych postulatów ZO – tworzyć będą one spójną całość programową. Opisane formy i metody dydaktyczne mogą więc być skuteczne w kształceniu familiologów i uwzględniają specyfikę nowoczesnego procesu kształcenia.**

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) *Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,*

Na podstawie analiz i dokumentacji osobowej oraz dorobku naukowego osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku nauki o rodzinie, a także zgodnie z wiedzą członków Zespołu Oceniającego, można uznać, iż kadra dydaktyczna jednostki prezentuje wysoki standard jakości kształcenia, zróżnicowane pola zainteresowań badawczych oraz właściwe kwalifikacje merytoryczne i metodyczne. Pracownicy naukowo-dydaktyczni reprezentują obszar nauk humanistycznych: dziedzina nauk teologicznych, dziedzina nauk

humanistycznych (filozofia), obszar nauk społecznych: dziedzina nauk społecznych (pedagogika, psychologia i socjologia), dziedzina nauk prawnych (prawo kanoniczne) oraz obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej: dziedzina nauk medycznych (medycyna). Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji pozwalają na osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji danego programu.

- 2) *dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,*

Zgodnie z § 14 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm. minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Natomiast dla studiów drugiego stopnia zgodnie z § 15 pkt. 1 ww. rozporządzenia, minimum kadrowe stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

W raporcie samooceny zadeklarowano do minimum kadrowego na poziomie studiów I i II stopnia trzynastu nauczycieli akademickich, w tym: siedmiu z grupy pracowników samodzielnych, tj. profesorów i doktorów habilitowanych oraz sześć osób ze stopniem naukowym doktora.

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie prawie wszystkich deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na wizytowanym kierunku Wydział zaliczył do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia tylko nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a Ustawy. Wszystkie zadeklarowane do minimum kadrowego osoby złożyły ww. oświadczenie przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, zgodnie z art. 112a ust. 3 Ustawy. W przypadku jednej z osób z grupy pracowników samodzielnych, stwierdzono braki w dokumentacji uniemożliwiające uznanie zadeklarowanego w raporcie samooceny stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego spełniają warunek zatrudnienia w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów wynikający z § 13 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. 2011 nr 243 poz. 1445, z późn. zm.).

Wszystkim osobom zgłoszonym do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami, zgodnie z § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Żadna z osób nie przekroczyła limitu minimów kadrowych określonego w art. 112a ust. 1-2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Powyższa analiza wskazuje, iż mając na uwadze jedynie kwestie formalne, do minimum kadrowego można zaliczyć:

1. na studiach I stopnia
 - 6 pracowników samodzielnych, tj. profesorów i doktorów habilitowanych,
 - 7 pracowników ze stopniem naukowym doktora,
2. na studiach II stopnia
 - 6 pracowników samodzielnych, tj. profesorów i doktorów habilitowanych,
 - 7 pracowników ze stopniem naukowym doktora.

Kwestie formalne nie pozwalają zaliczyć do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia w grupie pracowników samodzielnych, jednej osoby z zadeklarowanym w raporcie samooceny stopniem doktora habilitowanego. Nie ma natomiast przeszkód natury formalnej, aby w/w osoba stanowiła minimum w grupie pracowników ze stopniem naukowym doktora.

Natomiast uwzględniając kwestie merytoryczne (wyjaśnione w załączniku nr 5) oraz formalne można zaliczyć do minimum kadrowego kierunku nauki o rodzinie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia w grupie pracowników samodzielnych – 6 osób, natomiast w grupie pracowników ze stopniem doktora na poziomie studiów pierwszego stopnia 7 osób i na poziomie studiów drugiego stopnia 7 osób. Jedna osoba ze stopniem doktora posiada dorobek w obszarze nauk medycznych, który nie został wskazany na kierunku nauki o rodzinie na poziomie studiów drugiego stopnia, a jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia. Jednak analiza ZO wskazuje realne przyporządkowanie efektów kierunkowych do obszaru nauk medycznych na poziomie studiów drugiego stopnia, chociaż nie podano tego w ogólnych informacjach o programie kształcenia. Zgodnie z realnym przyporządkowaniem efektów kształcenia w/w osoba może zostać zaliczona do minimum kadrowego zarówno na poziomie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia. Jednostka spełnia wymogi minimum kadrowego dla studiów pierwszego i drugiego stopnia zawarte w § 14 pkt. 1 oraz w § 15 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe - 13 do liczby studentów kierunku (169) spełnia wymagania § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) i wynosi ok. 1:13.

Hospitacje zajęć dydaktycznych pozwalają na stwierdzenie, iż pracownicy kierunku nauki o rodzinie dbają o jakość prowadzonych zajęć i stosują zróżnicowane formy i metody dydaktyczne (m.in. metody problemowe, różne techniki dyskusji, prace w grupach, prace w oparciu o materiał źródłowy, prace z psychologicznymi i pedagogicznymi narzędziami badawczymi, zastosowanie środków audiowizualnych i elektronicznych oraz projekty edukacyjne).

Na podstawie informacji uzyskanych w toku wizytacji, należy stwierdzić, że Wydział zapewnia stabilność minimum kadrowego dla kierunku nauki o rodzinie. Od początku istnienia kierunku Wydział dokonywał drobnych korekt w obsadzie nieprzerwanie zaliczając do minimum kadrowego grupę tych samych trzynastu pracowników. Można więc stwierdzić, że Wydział posiada ugruntowany skład minimum kadrowego.

Obsada zajęć dydaktycznych nie wzbudza większych zastrzeżeń. W jednym przypadku pojawiają się wątpliwości co do obsady wykładów z psychoterapii przez doktora nauk teologicznych a zarazem magistra psychologii. W/w prowadzi zajęcia dydaktyczne zakresu resocjalizacji i terapii (*Podstawy resocjalizacji* (wykłady 30), *Profilaktyka i promocja zdrowia* (wykłady 15, ćwiczenia 30), *Psychoterapia* (wykłady 46), *Interwencja kryzysowa*

(wykłady 23, ćwiczenia 38), *Metody diagnozowania środowiska rodzinnego* (ćwiczenia 76). Zastrzeżenia wzbudza zwłaszcza fakt, iż realizuje ponad 300 godzin dydaktycznych. Wprawdzie obsada jego zajęć częściowo znajduje potwierdzenie w strukturze jego dorobku oraz doświadczeniu zawodowym, jednak ZO zaleca powierzenie wykładów z psychoterapii innemu pracownikowi.

- 3) *jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.*

Poza nauczycielami akademickimi zaliczanymi do minimum kadrowego ocenianego kierunku, Uczelnia zatrudnia również pracowników na podstawie umów o pracę i umów cywilnoprawnych. Zgodnie z informacjami przedstawionymi w raporcie samooceny oraz uzyskanymi w trakcie wizytacji, głównie podczas spotkania z pracownikami, Wydział Teologiczny przeznacza środki na dofinansowanie różnych form rozwoju naukowego i zawodowego pracowników. Rozwój naukowo-dydaktyczny jest wspierany poprzez finansowanie udziału w konferencjach naukowych oraz zapewnienie możliwości udziału w szkoleniach. Ponadto jednostka w miarę posiadanych możliwości finansowych, stara się także wspierać działalność wydawniczą swoich pracowników. Natomiast nie dostarczono danych, potwierdzających, iż pracownicy naukowcy prowadzą systematyczną współpracę naukową wyrażającą się w aktywnym udziale w międzynarodowych konferencjach oraz projektach badawczych.

Weryfikacja kadry dydaktycznej polega na okresowej ocenie dokonywanej przez Wydziałowe Komisje Oceniające – przebieg ocen okresowych reguluje Statut Uniwersytetu Szczecińskiego (§ 118-119). Kryteria oceny to m.in.: dorobek w dziedzinie badań naukowych, wywiązywanie się z obowiązków dydaktycznych, osiągnięcia związane z kształceniem studentów, podnoszenie własnych kwalifikacji zawodowych, wywiązywanie się z obowiązku przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych, opinie studentów wyrażone w anonimowych ankietach.

Zespół oceniający zaleca wprowadzenie do oceny nauczycieli akademickich kryterium umiędzynarodowienia (staże, konferencje międzynarodowe, zajęcia w języku obcym, projekty międzynarodowe, wymiana z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi za granicą), co może skłonić pracowników naukowo-dydaktycznych do podjęcia działań w tym zakresie.

Zespół oceniający uznaje przyjęte procedury i kryteria doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku za przejrzyste i znane nauczycielom akademickim. Jednak nie można dostrzec jednoznacznego przestrzegania przyjętych procedur.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

2) Minimum kadrowe jest spełnione zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu ocenianego kierunku. Nauczyciele akademicy tworzący minimum kadrowe (poza jednym) spełniają warunki dotyczące dorobku naukowego i odpowiednich kwalifikacji

zawodowych. Pensum dydaktyczne we wszystkich wypadkach jest pełne, a nawet w wielu przypadkach przekroczone. Zespół Oceniający zaleca zwiększenie troski w planowaniu zajęć dydaktycznych, bowiem prawie wszyscy pracownicy przekraczają zaplanowaną liczbę godzin dydaktycznych (niektórzy nawet dwu lub trzykrotnie).

3) Polityka kadrowa wydaje się zgodna z założeniami rozwoju kierunku. Kadra jest wspierana przez Władze Wydziału i Uczelni w swoim rozwoju naukowym i dydaktycznym. Jednak zastanawiający jest brak kontaktów międzynarodowych, zwłaszcza że na tym samym Wydziale Teologicznym wyróżniająco rozwija się naukowa wymiana międzynarodowa na kierunku italianistyka z elementami studiów nad chrześcijaństwem.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób z niepełnosprawnością.

Wydział Teologiczny zapewnia bardzo dobrą bazę materialną sprzyjającą osiągnięciu końcowych efektów kształcenia na kierunku nauki o rodzinie. O stan całego budynku jak i poszczególnych sal dydaktycznych (16 sal, aula Wydziału, biblioteka, kaplice) szczególnie troszczą się Władze Wydziału i pracownicy administracyjni. Katedra Pedagogiki i Psychologii posiada swoje pomieszczenie do odbywania spotkań i realizacji konsultacji. Dodatkowo nauczyciele akademicy dysponują pokojem wyposażonym w komputer, drukarkę i aneks socjalny. Warto dodać, iż w pomieszczeniach dydaktycznych zainstalowano nowoczesny sprzęt ułatwiający realizację zajęć dydaktycznych. W większości sal dydaktycznych zamontowano na stałe projektory multimedialne. Pracownicy i studenci mogą korzystać z Internetu, gdyż wszystkie komputery stacjonarne mają do niego dostęp, a dodatkowo działa sieć bezprzewodowa. Cała powierzchnia Wydziału Teologicznego to ok. 4.500 m². Przy czym trzeba podkreślić, iż finansowe zabezpieczenie budynku Wydziału Teologicznego zapewnia Archidiecezja Szczecińsko-Kamieńska. W ocenie studentów wielkość sal i ich wyposażenie są dostosowane do wielkości grup i potrzeb studentów.

Pracownicy i studenci mają również bardzo dobre warunki pracy w Bibliotece Wydziału. Swobodny dostęp do półek umożliwia sprawne korzystanie ze zbiorów książek i czasopism. Wyposażenie oraz godziny otwarcia biblioteki są satysfakcjonujące dla studentów obecnych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym. Studenci dobrze oceniają wyposażenie biblioteki. W ich opinii łatwość dostępu do niezbędnych materiałów sprzyja rozwojowi naukowemu. Wyrazili jedynie prośbę o zwiększenie liczny egzemplarzy literatury przedmiotu. Studenci pozytywnie oceniają także bazę socjalną w tym infrastrukturę związaną z realizacją zajęć wychowania fizycznego oraz domy studenckie. Całkowity księgozbiór Biblioteki Wydziału Teologicznego wynosi 104.270 książek, 99.000 czasopism, w tym obejmuje prenumeratę 250 czasopism krajowych oraz 25 zagranicznych. Zgromadzone zbiory biblioteczne to przede wszystkim publikacje o charakterze teologicznym, filozoficznym oraz pedagogiczno-psychologicznym. Przy czym, w celu usprawnienia korzystania z księgozbioru przygotowano internetowy dostęp do całego katalogu. Publikacje są włączane do systemu dzięki programowi MAK 4.3.d. Biblioteka WT dysponuje bazami elektronicznymi Biblioteki Narodowej oraz Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES. Zbiory Biblioteki udostępniane są w czytelni o pow. 90,8 m² (25 miejsc dla czytelników) oraz w czytelni czasopism o powierzchni 15 m². Pracownicy i studenci Wydziału Teologicznego, w tym ocenianego kierunku mogą -

dzięki licencji zakupionej przez Uczelnię - korzystać z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki on-line poprzez sieć uczelnianą.

Studentom zapewniono dostęp do bufetu, a w najbliższym czasie ma zostać otwarta stołówka. Aktualnie Uczelnia prowadzi prace remontowe związane z potrzebą poprawy komfortu termicznego studentów podczas realizacji zajęć dydaktycznych. Budynek WT jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Ponadto Wydział jest dogodnie skomunikowany z pozostałymi lokalizacjami Uczelni.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna Wydziału Teologicznego US umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a także jest dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnością ruchową. Pracownicy i studenci mają możliwość korzystania z bogatych zasobów bibliotecznych i baz elektronicznych. Warto podkreślić dbałość o schludność, funkcjonalność i estetykę całego obiektu i poszczególnych sal.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Uczelnia wydaje serie naukowe, głównie monografie autorstwa pracowników uczelni oraz prace zbiorowe, często pokonferencyjne. Pracownicy Katedry Pedagogiki i Psychologii dbają o realizowanie badań naukowych i organizację konferencji. Można przedstawić następujące kierunki prowadzonych badań:

- Elementy psychologii w pracy duszpasterskiej. Celem badań jest analiza możliwości i zakresu stosowania osiągnięć psychologii, szczególnie metodologii badań w działaniach duszpasterskich, pedagogicznych i pastoralnych. Efekty badań są prezentowane podczas konferencji i w publikacjach naukowych, np. Psychologia pastoralna. Koncepcje i kontrowersje, Szczecin 2011, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego; Drogi pogłębiania tożsamości kapłańskiej. Spojrzenie psychologiczno-teologiczne, w: (red.), Ty jesteś kapłanem na wieki, Szczecin 2006, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, s. 211-229; Kontrowersje wokół psychologii pastoralnej (Kontroversen über die Pastoralpsychologie), „Keryks”, V, 2006, s. 133-152; Kierownictwo duchowe a psychoterapia, w: (red.), Sztuka kierownictwa duchowego. Poradnik dla księży, Kraków 2007, Wydawnictwa WAM, s. 347-355).

- Moralne aspekty procesu wychowania, dotyczą przede wszystkim związków między wychowaniem a cnotami moralnych, które w dużym stopniu wpływają na postawy społeczno-moralne. Rezultaty badawcze zawarto zarówno w publikacjach, jak również w konferencjach naukowych. (Należą do nich: Pedeutologiczna teoria cnoty, Szczecin 2012; Filozoficzny i teologiczny wymiar sprawności moralnych w wychowaniu, (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012; Etyczny i aksjologiczny wymiar sprawności moralnych w wychowaniu, (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012; Sprawności moralne w wychowaniu – wyzwania i rzeczywistość, (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012; Wychowanie jako

mądrość i miłość, (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012; Miłość jako sprawność moralna w wychowaniu, (red.), Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2013; Roztropność i cierpliwość jako sprawności moralne w wychowaniu, (red.), Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2013; Sprawności moralne a rozwój moralny, (red.), Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2013; Sprawności moralne wychowawcy, (red.), Wydawnictwo Zapol, Szczecin 2013). W ramach tego projektu organizowane są przez katedrę doroczne konferencje dotyczące moralnych aspektów wychowania.

- Małżeństwo i rodzina w ujęciu interdyscyplinarnym. W niniejszym projekcie badawczym podejmuje się interdyscyplinarne badania nad małżeństwem i rodziną realizowane przez przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych z obszaru nauk humanistycznych i społecznych. Wymiernymi efektami badań tego projektu są zarówno publikacje i konferencje naukowe, jak również działalność popularyzatorska pracowników. Wśród publikacji warto wymienić: serię wydawnicza „Rodzina – Człowiek – Kultura”, (w ramach której ukazały się: Wychowanie seksualne dzieci i młodzieży jako wymiar chrześcijańskiego wychowania integralnego, Szczecin 2010; Postawy narzeczonych wobec katolickiej etyki seksualnej, Szczecin 2011; Oblicza rodziny, red. Szczecin 2012); Teoria przywiązania i jakość więzi. Analizy empiryczne, (red.), Szczecin 2012; Style przywiązaniowe nupturientów oraz inne czynniki psychologiczne jako predykatory jakości narzeczeństwa. Analiza empiryczna, (red.), Szczecin 2013; Seksualność młodzieży przełomu XX i XXI wieku, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013).

- Społeczny i wychowawczy aspekt mediów. Celem badań jest odkrycie wpływu mediów na jednostkę, rodzinę i społeczeństwo. Dotychczas ukazały się następujące publikacje: Nowoczesna telewizja czyli bliskie spotkania z kulturą masową, Tychy 2004; Pedagogiczne aspekty odbioru telewizji na tle doświadczeń europejsko-amerykańskich, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005; Kontrola społeczna nad dziećmi i młodzieżą w środowisku mediów elektronicznych. Studium porównawcze na przykładzie Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Polski, Szczecin 2013; Media religijne i wyznaniowe w polskim systemie medialnym, (red.), Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013.

- Interdyscyplinarne aspekty turystyki religijnej. Projekt jest realizowany w ramach współpracy Katedry Pedagogiki i Psychologii Wydziału Teologicznego i Katedry Zarządzania Turystyką Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, a także z Lehrstuhl für Wirtschafts- und Sozialgeographie Uniwersytetu w Greifswaldzie. W ramach tego projektu opublikowano: Turystyka religijna, (red.), Szczecin 2010, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego; Turystyka religijna. Zagadnienia interdyscyplinarne, (red.), Szczecin 2011, „Uniwersytet Szczeciński. Zeszyty Naukowe. Ekonomiczne Problemy Usług”, 647 (65); *Turystyka religijna. Atrakcje turystyki religijnej*, (red.), Szczecin 2011, „Uniwersytet Szczeciński. Zeszyty Naukowe. Ekonomiczne Problemy Usług”, 648 (66).

Na kierunku nauki o rodzinie podjęto tylko współpracę z Lehrstuhl für Wirtschafts- und Sozialgeographie Uniwersytetu w Greifswaldzie, w ramach projektu *Interdyscyplinarne aspekty turystyki religijnej* opisanego powyżej.

Realizowany proces dydaktyczny oraz sama koncepcja studiów mają związek z profilem badawczym pracowników. W przypadku większości pracowników można mówić o bezpośrednim wpływie ich badań na proces dydaktyczny. Jednak warto zadbać o lepsze powiązanie prowadzonych w jednostce badań naukowych z realizowanym programem kształcenia, a także zadbać o podejmowanie wspólnych a nie tylko indywidualnych projektów badawczych.

W roku akademickim 2008/2009 roku powstało Koło Naukowe Badań nad Rodziną „FamiliUS”, które działało przez 3 lata. Obecnie jego działalność jest czasowo zawieszona, ze względu na zbyt małą liczbę studentów chętnych do pracy w kole. Jednak reaktywacja koła

jest przewidziana na przyszły rok akademicki. Ponadto zainteresowani studenci mogą liczyć na indywidualną współpracę z poszczególnymi prowadzącymi, którzy z entuzjazmem odnoszą się do naukowych inicjatyw, w tym udzielają wsparcia podczas przygotowywania opracowań o charakterze naukowym. Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci pozytywnie oceniają bieżącą formę współpracy z Wydziałem.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Prowadzone w jednostce badania naukowe mają wpływ na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, jednak udział studentów w badaniach naukowych jest niewielki. Zespół Oceniający pozytywnie ocenia realizowane badania zespołowe, jednak zaleca wzmocnienie motywowania studentów do uczestnictwa w prowadzonych badaniach naukowych. Zaleca również podjęcie współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego, szczególnie nawiązywanie współpracy zagranicznej sprzyjającej podniesieniu jakości kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) *Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;*

Zasady i procedury rekrutacyjne zostały opisane w uchwale przyjętej przez Senat Uniwersytetu Szczecińskiego. Regulacje te nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminacyjnym. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie wyników uzyskanych na egzaminie maturalnym, natomiast na studia drugiego stopnia rekrutacja odbywa się w oparciu o oceny uzyskane na dyplomie ukończenia studiów pierwszego stopnia. Następnie wszyscy kandydaci umieszczani są na wspólnej liście rankingowej. Studia drugiego stopnia są otwarte dla absolwentów wszystkich kierunków studiów, jednakże największą grupę stanowią absolwenci kierunków nauki o rodzinie, praca socjalna oraz pedagogika. Zespół Oceniający zaleca przyjmowanie kandydatów na studia drugiego stopnia nauk o rodzinie z uwzględnieniem osiągniętych w dotychczasowym toku studiów efektów kształcenia.

2) *system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;*

System kształcenia na kierunku nauki o rodzinie jest zorientowany na oczekiwania i systematyczne pogłębianie wiedzy studentów co potwierdza stosowanie zaliczeń etapowych, kolokwii oraz znaczny nacisk kładziony na stosowanie metod aktywizujących studentów w trakcie zajęć i bieżącą ocenę ich aktywności. Informacje na temat systemu weryfikacji efektów kształcenia w Uczelni są przedstawiane przez prowadzących podczas pierwszych zajęć oraz dostępne dla studentów w systemie elektronicznym. Stosowanie się do ww. zasad podlega ocenie w ankiecie ewaluacyjnej. W opinii studentów system oceny osiągnięć jest zrozumiały oraz obiektywny.

Studenci przystępują do egzaminów w sesjach egzaminacyjnych, mają prawo do jednego terminu poprawkowego oraz do ubiegania się o termin dodatkowy w przypadku

usprawiedliwionej nieobecności. Szkoła umożliwi także ubieganie się o egzamin komisyjny, jeżeli w opinii studenta egzamin został oceniony nieobiektywnie. Studenci nie zgłosili problemów z respektowaniem tych zasad.

3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Uczelnia stwarza studentom możliwość wyjazdu na wymiany, w tym zagraniczne w ramach programu Erasmus oraz krajowe w ramach programu MOST. System informowania studentów o takich możliwościach nie działa jednak w pełni prawidłowo. Studenci kierunku nauki o rodzinie byli bowiem przekonani, że oferta wyjazdu do Włoch jest dedykowana wyłącznie studentom kierunku italianistyka z elementami nauk o chrześcijaństwie, zaś pozostałe kraje z aktualnej oferty uważają za mało interesujące. Ponadto brak zainteresowania wyjazdem wynika z obawy przed pozostawieniem dotychczasowego trybu życia, w tym rodziny i pracy zawodowej. Studenci uważają również, że konieczność uzupełnienia różnic programowych na uczelni macierzystej jest czynnikiem zniechęcającym do uczestnictwa w programach wymiany. Zaleca się zatem nawiązanie współpracy w ramach programu Erasmus z uczelniami posiadającymi zbliżoną ofertę dydaktyczną, umożliwiającą zastąpienie części przedmiotów z programu studiów uczelni macierzystej przedmiotami zrealizowanymi podczas wymiany oraz poprawę przepływu informacji między studentami a Wydziałem w zakresie możliwości uzyskiwania stypendium Erasmus.

Studenci ocenianego kierunku uczestniczą w lektoratach z języka obcego nowożytnego. Zajęcia te odbywają się na zróżnicowanym poziomie. Studenci oceniają poziom lektoratów jako zadowalający.

Studenci obecni podczas spotkania z zespołem oceniającym zadeklarowali, że wiedzą czym są punkty ECTS. Uważają, że w przypadku większości przedmiotów punkty odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

System pomocy materialnej

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu zasad i trybu przyznawania pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Regulaminu zasad przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów Uniwersytetu Szczecińskiego oba regulaminy obejmują wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 cyt. ustawy, podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów w sposób zgodny z art. 174 ust. 4 cyt. ustawy. Sposób przyznawania świadczeń uznany został przez studentów wizytowanego kierunku za przejrzysty oraz sprawny. Procedura przyznawania stypendiów jest zgodna z wymaganiami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje dotyczące przyznawania świadczeń pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ust. 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego.

Jak wynika z Zasad przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów Uniwersytetu Szczecińskiego, stypendia te przyznawane są na podstawie szczegółowo określonego systemu punktowania uwzględniającego wiele osiągnięć naukowych, artystycznych i sportowych możliwych do zrealizowania w toku studiów. Jednym z wymagań

jest uzyskanie średniej ocen na poziomie minimum 4,001. Wszystkim osiągnięciom przypisywana jest odpowiednia liczba punktów, które są sumowane i stanowią podstawę do umieszczenia studenta na liście rankingowej i przyznania stypendium.

Zasady przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, a wszelkie potrzebne informacje związane z funkcjonowaniem systemu przyznawania pomocy materialnej mogą uzyskać w Dziekanacie oraz u członków komisji stypendialnych, w skład których wchodzi także pracownicy administracyjni. Należy stwierdzić, iż system pomocy materialnej na ocenianym kierunku funkcjonuje prawidłowo.

System opieki naukowej i dydaktycznej

Studenci pozytywnie oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Nauczyciele akademicy są dostępni w trakcie wyznaczonych konsultacji, a ich terminy są dostosowane do potrzeb studentów. W trakcie spotkania studenci potwierdzili, że wykładowcy są dla nich dostępni również poza czasem zajęć oraz wyznaczonych konsultacji, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej. Wymiar czasowy prowadzonych konsultacji oraz pełnionych dyżurów studenci uznali za wystarczający w stosunku do ich potrzeb. Studenci nie zgłosili także uwag dotyczących harmonogramu zajęć oraz sesji egzaminacyjnej. Studenci posiadają poprzez system e-dziekanat do wszystkich niezbędnych informacji związanych z tokiem studiów, w tym harmonogramów zajęć, terminów sesji egzaminacyjnej, kart przedmiotów oraz materiałów dydaktycznych.

Wszystkie zajęcia w opinii studentów realizowane są zgodnie z przedstawionymi im sylabusami, a informacje prezentowane podczas zajęć dydaktycznych korespondują z treściami wymaganymi podczas zaliczeń i egzaminów.

Studenci mają także możliwość indywidualizacji programu studiów na zasadach wskazanych w Regulaminie studiów w drodze indywidualnej organizacji studiów, a także poprzez swobodny wybór seminarium dyplomowego, zajęć z języka obcego nowożytnego oraz przedmiotów obieralnych.

Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowania są znane studentom ocenianego kierunku. Studenci mają możliwość swobodnego wyboru tematu pracy dyplomowej oraz korzystania z wsparcia promotora podczas jej przygotowywania.

Godziny otwarcia dziekanatów zostały uznane przez studentów za dostosowane do ich potrzeb. Pozytywnie oceniono kompetencje pracowników administracji.

Działalność wspierająca rozwój zawodowy, kulturowy, społeczny i duchowy

W Uczelni w oparciu o Regulamin Samorządu Studenckiego Uniwersytetu Szczecińskiego funkcjonuje Samorząd Studentów charakteryzujący się wielopoziomą strukturą na szczeblu wydziałowym oraz ogólnouczelnianym. W skład organów Samorządu Studentów wchodzi przedstawiciele wszystkich kierunków studiów, w tym kierunku nauki o rodzinie. Podział kompetencji oraz uprawnień pomiędzy poszczególnymi organami Samorządu Studentów jest klarowny.

Samorząd współuczestniczy w tworzeniu oraz opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej, a także plany i programy nauczania. Zdaniem przedstawicieli Samorządu Studenckiego Władze Wydziału są otwarte na działalność studencką na Wydziale, w tym na aktywność Samorządu Studenckiego.

Liczba przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni oraz Radzie Wydziału spełnia przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci posiadają swoich przedstawicieli również w komisjach dyscyplinarnych, zespołach zapewniania jakości kształcenia oraz innych gremiach zajmujących się kwestiami dotyczącymi studentów.

Samorząd Studencki posiada własne biuro wyposażone w sprzęt komputerowy. Wydział zapewnia także stały dostęp do materiałów biurowych. Ponadto Samorząd Studencki

dysponuje własnym budżetem umożliwiającym mu realizację celów ustawowych. Z budżetu Uczelni wydzielone są także środki do dyspozycji Komisji koordynacyjnej ds. kół naukowych i organizacji studenckich, Akademickiego Centrum Kultury oraz środki w dyspozycji Prorektora ds. studenckich przeznaczone na cele studenckie. System finansowania działalności studenckiej na Uczelni jest na wysokim poziomie.

W ramach ocenianego kierunku aktualnie nie funkcjonuje koło naukowe. Jego działalność została zawieszona ze względu na zbyt małe zainteresowanie studentów, jednak zostanie wznowiona w przyszłym roku akademickim.

W Uczelni działa także Biuro Karier zajmujące się doradztwem zawodowym oraz udostępnianiem informacji o dostępnych ofertach pracy, stażach i konkursach dedykowanych studentom. Ponadto Biuro Karier koordynuje projekt Uniwersytet Szczeciński – Lider Przyszłości, w ramach którego są organizowane staże dla wyselekcjonowanych w procesie rekrutacji studentów. Studenci ocenianego kierunku w ograniczonym zakresie korzystają ze wsparcia Biura Karier, np. poprzez uczestnictwo w konsultacjach CV oraz listów motywacyjnych. Studenci wyrażają zadowolenie z opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. System ten działa poprawnie z nielicznymi wyjątkami. Uwagi dotyczą raczej konkretnych osób, prowadzących zajęcia. Studenci są zadowoleni z możliwości korzystania z duszpasterstwa akademickiego oraz opieki pastoralnej. Ocena jakości kształcenia na kierunku studiów nauki o rodzinie jest dokonywana po raz pierwszy.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1. Zasady rekrutacji są kompleksowo uregulowane w odpowiedniej uchwale Senatu. Regulacje te nie zawierają postanowień o charakterze dyskryminującym. Rekrutacja na studia I stopnia odbywa się w oparciu o wyniki z egzaminu dojrzałości, na studia II stopnia w oparciu o ocenę uzyskaną na dyplomie. Ocena nakładu pracy studenta jest dokonywana prawidłowo.**
- 2. System kształcenia na kierunku nauki o rodzinie jest zorientowany na oczekiwania i pogłębianie wiedzy i umiejętności studentów. Studenci są informowani o zasadach zaliczania przedmiotów oraz mają dostęp do sylabusów zawierających zasady formułowania ocen.**
- 3. Uczelnia umożliwia studentom udział w programie Erasmus oraz MOST. Poprawy wymaga jednak system informowania o tych możliwościach. Studenci ocenianego kierunku dotychczas nie uczestniczyli w oferowanych wymianach, ze względów osobistych oraz organizacyjnych. Studenci uczestniczą w zajęciach z języka obcego nowożytnego na zróżnicowanym poziomie. Studenci wiedzą czym są i do czego służą ECTS. Uważają także, że ich przydział jest adekwatny do czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.**
- 4. Uczelnia zapewnia studentom opiekę dydaktyczno-naukową oraz odpowiednie warunki materialne. Studenci są właściwie reprezentowani w organach kolegialnych Uczelni. W opinii studentów kadra dydaktyczna jest kompetentna i pomocna, a obsługa administracyjna bardzo przyjazna. System pomocy materialnej działa prawidłowo. Samorząd Studentów ma zapewnione środki na działalność i realizuje zadania wynikające z ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. W ramach**

ocenianego kierunku nie działa koło naukowe, jednakże planowana jest jego reaktywacja od następnego roku akademickiego.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1). Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów;

Na poziomie ogólnouczelnianym system zapewniania jakości kształcenia określono uchwałą nr 90/2011 Senatu z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim. W przyjętym dokumencie wskazano, że celem działania WSZJK jest w szczególności:

- podnoszenie poziomu kształcenia studentów i doktorantów,
- stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu,
- opracowanie procedur zapewniania jakości kształcenia,
- dostarczanie Władzom Uniwersytetu informacji niezbędnych do zarządzania procesem kształcenia,
- podniesienie rangi pracy dydaktycznej,
- podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności US wobec innych uczelni.

Zakres działania WSZJK, określony w przedmiotowej uchwale, obejmuje m.in. okresowe przeglądy i doskonalenie programów kształcenia, ocenę realizacji procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, monitorowanie karier zawodowych absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia, zbieranie i wykorzystywanie opinii pracodawców do tworzenia i doskonalenia programów kształcenia oraz procedury weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia.

Na podstawie informacji uzyskanych podczas wizytacji oraz przedstawionej dokumentacji, należy stwierdzić, że obecne Władze Wydziału troszczą się o wzmocnienie prac zmierzających do pełnego wdrożenia ogólnouczelnianej uchwały oraz uszczegółowienia procedur projakościowych ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki prowadzonych kierunków studiów. Intensyfikacja działań nastąpiła w 2013 roku. W efekcie podjętych działań na Wydziale Teologicznym US wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia doprecyzowano i zatwierdzono uchwałą Rady Wydziału nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. wraz z załącznikiem, na który składa się zasadnicza treść wprowadzonego systemu, a także wzory narzędzi, które będą wykorzystywane w celu realizacji postanowień uchwały. Należy podkreślić, że cele WSZJK, a także zakres jego działania są tożsame z wskazanymi w uchwale ogólnouczelnianej przyjętej przez Senat Uczelni.

Organizacja i kompetencje poszczególnych podmiotów w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, zostały precyzyjnie wskazane w rozdziale 2 ww. uchwały. Na podstawie analizy dokumentacji należy wskazać, że struktura zarządzania wizytowanym kierunkiem jest przejrzysta, czytelny jest także zakres podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością (stosownie do przydzielonych kompetencji) zarówno na poziomie Jednostki, jak i kierunku. W pierwszym etapie funkcjonowania systemu Dziekan Wydziału powołał Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Studiów, a następnie Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia. Należy jednak podkreślić, że w funkcjonującej strukturze organizacyjnej systemu nie jest formalnie reprezentowana grupa interesariuszy wewnętrznych obejmująca pracowników administracyjnych Wydziału. Oznacza to, że grupa

pracowników administracyjnych w obecnym stanie funkcjonowania systemu nie posiada zinstytucjonalizowanego wpływu na decyzje związane z zapewnianiem jakości kształcenia.

Wśród zadań Zespołów Kierunkowych należy wymienić:

- ocenianie warunków realizacji procesu kształcenia,
- analizowanie warunków i trybu rekrutacji na studia,
- weryfikowanie osiągniętych efektów kształcenia,
- analizowanie zakładanych i uzyskanych efektów z realizacji praktyk,
- dbanie o wysoki poziom kadry dydaktycznej.

Do głównych narzędzi przewidzianych do realizacji celów i zadań WSZJK należy:

- anonimowe badanie opinii wśród pracowników oraz studentów na temat poszczególnych etapów procesu kształcenia i funkcjonowania WT, z zastosowaniem w tym celu kwestionariuszy ankiet, zawartych w formularzach nr 5 i 6 stanowiących załączniki do uchwały,
- gromadzenie i analizowanie informacji związanych z weryfikacją efektów kształcenia, w tym prac dyplomowych oraz praktyk, z zastosowaniem w tym celu formularzy nr 2,3,4 oraz 10 stanowiących załączniki do uchwały,
- hospitacje zajęć dydaktycznych, z wykorzystaniem w tym celu formularza nr 1 stanowiącego załącznik do uchwały.

W przedmiotowej uchwale określono również procedury dotyczące:

- powoływania członków Wydziałowego Zespołu oraz Zespołów kierunków studiów,
- sprawozdawczości poszczególnych podmiotów z realizowanych działań,
- gromadzenia oraz przechowywania uzyskanych informacji,
- zasad i warunków przeprowadzania hospitacji,
- zasad przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów i pracowników Wydziału,
- prowadzenia konsultacji z podmiotami zewnętrznymi,
- analizy i weryfikacji prac dyplomowych,
- analizy i weryfikacji dokumentacji praktyk,
- analizy sprawności systemu zapewniania jakości.

Podczas wizytacji przedstawiono Zespołowi Oceniającemu skromną dokumentację dotyczącą działań projakościowych realizowanych w ramach wizytowanego kierunku do roku 2013. Na podstawie informacji uzyskanych od przedstawicieli Wydziału, należy uznać, że do czasu przyjęcia uchwały nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, dokumentowanie realizowanych działań projakościowych nie było prowadzone w sposób zorganizowany, a niektóre narzędzia nie były dotychczas wykorzystywane, np. hospitacje, monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Pozytywnie jednak należy ocenić wysiłek Wydziału, podejmowany od roku akademickiego 2013/14, w celu formalizacji procesu zapewniania jakości. Przedstawione podczas wizytacji procedury, wskazują na zintensyfikowanie aktywności w tym zakresie, przy uwzględnieniu znaczącej liczby czynników wpływających na jakość procesu kształcenia. Należy także podkreślić, iż harmonogram związany z wdrażaniem poszczególnych działań określony w rozdziale 5 uchwały jest realizowany, np. przeprowadzono proces ankietyzacji wśród studentów, określono plan hospitacji na semestr letni roku akademickiego 2013/14 i konsekwentnie go zrealizowano.

Na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz informacji uzyskanych w toku wizytacji należy wskazać, że WSZJK znajduje się obecnie na początkowym etapie wdrażania i wymaga szczególnych starań w zakresie monitorowania i doskonalenia np. w zakresie uwzględnionych czynników wpływających na jakość kształcenia ze względu na deficyt mechanizmów w obszarach takich jak: ocena zasobów materialnych Wydziału, wykorzystywanie stosownych informacji w zapewnianiu jakości kształcenia.

Podczas wizytacji ZO ustalił, że Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Studiów stosownie do swoich kompetencji przeprowadził (w okresie kwiecień-maj br.) analizę prac dyplomowych. Wątpliwości budzi fakt, że analiza została przeprowadzona w sposób niezgodny z założeniami określonymi w uchwale Rady Wydziału nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. zarówno w zakresie wykorzystywanych narzędzi jak i szczególnie niepokojącej zmiany kryteriów oceny z zakładanych merytorycznych na jedynie formalne. W protokole z posiedzenia Wydziałowego Zespołu znalazła się krótka wzmianka, że dokonano analizy formalnych aspektów prac dyplomowych i nie stwierdzono żadnych uchybień, natomiast podczas spotkania z ZO PKA członkowie Wydziałowego Zespołu poinformowali, że w ramach przeprowadzania procesu nie została przygotowana żadna dokumentacja. Zgodnie z uchwałą Rady Wydziału nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. analiza powinna obejmować adekwatność recenzji i ocen do wartości merytorycznej pracy oraz poprawność przeprowadzenia procedury antyplagiatowej do weryfikacji samodzielności prac dyplomowych, zaś do przeprowadzenia samego procesu powinien zostać wykorzystany dokument „protokół analizy pracy dyplomowej” stanowiący załącznik nr 3 do ww. uchwały. Podczas spotkań z przedstawicielami Wydziału oraz Wydziałowym Zespołem ds. Jakości i Programów Studiów ZO PKA uzyskał informację, że powodem takiego stanu rzeczy był sprzeciw części nauczycieli akademickich odnoszący się do stosowania merytorycznych kryteriów analizy prac dyplomowych, wyrażony podczas jednego z posiedzeń Rady Wydziału. Takie postępowanie należy ocenić jako bardzo niepokojące, szczególnie na obecnym, początkowym etapie wdrażania procedur WSZJK. Wydaje się, że w obecnym kształcie dojrzałości systemu brak realizacji niedawno przyjętych założeń (grudzień 2013 r.) może negatywnie wpłynąć na jego dalsze wdrażanie i funkcjonowanie, a przede wszystkim na potencjalną skuteczność w procesie weryfikacji i doskonalenia poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia. Należy zaznaczyć, że zgromadzona na obecnym etapie wdrażania systemu dokumentacja uniemożliwia dokonanie oceny efektywności i wykorzystywania wyników otrzymywanych analiz do doskonalenia procesu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów. Szczególnie niepokojąco wybrzmiewa opór niektórych nauczycieli akademickich wobec merytorycznej oceny prac dyplomowych, kiedy ocena losowo wybranych prac dyplomowych dokonana przez ZO pozwala na stwierdzenie, iż są one bardzo zróżnicowane jakościowo. Część z nich zasługuje na pozytywną ocenę, ale niestety część jest niskiej jakości **merytorycznej**.

Studenci mają możliwość oceny zajęć w przeprowadzanych ankietach ewaluacyjnych oraz dotyczących kadry naukowo-dydaktycznej. Ankiety przeprowadzane są elektronicznie podczas ostatnich zajęć z poszczególnych przedmiotów, co pozwala na zebranie opinii od większości studentów. Niestety ankiety nie zawierają miejsca na swobodą wypowiedź dotyczącą przedmiotu, a w opinii studentów nie wszystkie występujące problemy są ujęte w pytaniach zawartych w kwestionariuszu. Wyniki ankiet prezentowane są jedynie podczas posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia, wobec czego wyniki przeprowadzanych ankiet nie są znane szerszej rzeszy studentów. Ponadto studenci nie potrafili wskazać sytuacji, w których dokonane przez nich oceny miały wpływ na działania podejmowane przez Władze Wydziału.

W związku z powyższym rekomenduje się zintensyfikowanie działań, które umożliwią prawidłowe i konsekwentne wdrażanie założeń określonych w uchwale Rady Wydziału nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r., oraz uwzględnienie w ramach systemu, w szerszym zakresie niż dotychczas, rozwiązań dotyczących wykorzystywania stosownych informacji w zapewnianiu jakości kształcenia.

Niestety Uczelnia nie upowszechnia wyników dotyczących monitorowania jakości kształcenia, pomimo że studenci ocenianego kierunku deklarują zainteresowanie uzyskaniem informacji zwrotnej z przeprowadzanej ewaluacji zajęć dydaktycznych.

2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Udział studentów w procesie zapewnienia jakości kształcenia posiada zinstytucjonalizowany wymiar: przedstawiciele tej grupy wewnętrznych interesariuszy posiadają swoich reprezentantów w Wydziałowym Zespole ds. Jakości i Programów Studiów, a także Zespole ds. Jakości i Programów Kształcenia dla kierunku nauki o rodzinie. Ponadto formą uczestnictwa studentów w procesie zapewniania jakości jest udział w procesie ankietyzacji dotyczącym m.in. oceny pracy nauczycieli akademickich, funkcjonowania Wydziału. Wyniki ankietyzacji zgodnie z obowiązującymi regulacjami są prezentowane podczas posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. Jakości i Programów Kształcenia.

Uchwałą Rady Wydziału Teologicznego nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia zinstytucjonalizowano udział interesariuszy zewnętrznych w konsultacjach związanych doskonaleniem procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. W przedmiotowej uchwale zdefiniowano, że zewnętrznymi podmiotami konsultacyjnymi są: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Szczecinie, Zachodniopomorski Kurator Oświaty, Wydział Duszpasterski Kurii Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. Celem wzajemnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi ma być gromadzenie informacji użytecznych dla zapewniania jakości kształcenia, a w szczególności informacji na temat potrzeb rynku pracy, sytuacji zawodowej absolwentów oraz wszelkich innych uwag interesariuszy zewnętrznych. Zgodnie z § 28 uchwały konsultacje z podmiotami zewnętrznymi prowadzone będą nie rzadziej niż dwa razy w roku, a ich wyniki będą protokołowane w ustandaryzowanym formularzu nr 12 stanowiącym załącznik do uchwały.

Należy podkreślić, że w funkcjonującej strukturze organizacyjnej systemu nie jest reprezentowana grupa interesariuszy wewnętrznych obejmująca pracowników administracyjnych Wydziału. Oznacza to, że ta grupa pracowników w aktualnym stanie funkcjonowania systemu nie posiada zinstytucjonalizowanego wpływu na decyzje związane z zapewnianiem jakości kształcenia.

Zaleca się zatem szersze włączenie studentów w system zapewniania jakości kształcenia, w tym celu można np. zorganizować spotkanie podsumowujące oceny dokonane w danym roku akademickim. Należy także zabiegać o zwiększenie świadomości i zaangażowania studentów w budowanie na kierunku kultury jakości.

W ramach ocenianego kierunku został powołany Zespół Zapewniania Jakości kształcenia, w skład którego na zasadach pełnoprawnych członków, wchodzi także przedstawiciele studentów. W ocenie przedstawicieli studentów ich głos jest brany pod uwagę przez Władze Wydziału. Jednakże ze względu na krótki staż działania zespołu oraz początkowy etap wdrażania systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Teologicznym, nie można wskazać jeszcze wymiernych efektów jego działalności, w tym wpływu studentów na efekty jego prac.

OCENA

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	-	+
umiejętności	+/-	+	+	+	-	+/-
kompetencje społeczne	+/-	+/-	+	+/-	-	+/-

+- pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Jednostka posiada przejrzysty i czytelny system zarządzania kierunkiem. Wypracowała też kompleksową procedurę oceny efektów kształcenia, jednak jest dopiero na początkowym etapie jej funkcjonowania. Niestety stwierdzono uchybienia w realizacji przyjętych w grudniu 2013 r. założeń WSZJK i jego narzędzi, co może negatywnie wpłynąć na jego dalsze wdrażanie i funkcjonowanie,

2) W procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczą w sposób sformalizowany interesariusze wewnętrzni, w tym również studenci, natomiast brakuje pracowników administracji, chociaż Władze WT zasięgają ich opinii. Dość aktywnie uczestniczą interesariusze zewnętrzni, wchodzący w skład zespołów ds. jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	W pełni	znacząco	częściowo	Niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			

6	prowadzenie badań naukowych ¹		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Wydział Teologiczny US prezentuje siebie jako spadkobiercę i kontynuatora tradycji akademickiej wypracowanej i pielęgnowanej przez wcześniejsze teologiczne ośrodki naukowe w Szczecinie, Koszalinie i Gorzowie Wielkopolskim jako zamiejscowe ośrodki dydaktyczne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz działającego w Punkcie Konsultacyjnego Instytutu Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Realizowana na kierunku nauki o rodzinie Wydziału koncepcja kształcenia jest interesująca i charakteryzuje się spójnością zakładanych efektów i celów kształcenia. Sposób prowadzenia kształcenia, a także kadra oraz infrastruktura gwarantują osiągnięcie zakładanych efektów. Zaprojektowany w Jednostce WSZJK jest w początkowej fazie wdrażania, posiada strukturę i narzędzia, które mogą zapewnić realizację jego zadań, a tym samym przyczynić się do wysokiej jakości kształcenia.

Zespół Oceniający wskazuje jednak obszary i czynniki budzące zastrzeżenia i wątpliwości, których wprowadzenie lub udoskonalenie może zapewnić lepszy rozwój kierunku nauki o rodzinie, a przede wszystkim zapewnić wysoką jakość kształcenia:

1. Zadbać o sformalizowanie relacji z interesariuszami wewnętrznymi (pracownicy administracyjni) i zewnętrznymi.
2. Przemyślenia wymaga umocowanie kierunku nauki o rodzinie, ponieważ w ramach dotychczasowej struktury pracownia badań nad rodziną działa w ramach katedry pedagogiki i psychologii, zatem jako jednostka o statusie niższym niż katedra. Zaleca się zmianę strukturalną w postaci wyodrębnienia instytutu nauk o rodzinie w ramach Wydziału Teologicznego US lub powołanie odpowiednich katedr. Zespół postuluje reorganizację, która umożliwi większą samodzielność kierunku i pełniejsze wykorzystanie potencjału osobowego oraz programowego.

Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do programu studiów, stopnia i profilu kształcenia są zgodne z wymogami KRK, jednak błędnie przyporządkowane do obszaru nauk humanistycznych i społecznych bez uwzględnienia obszaru nauk medycznych dla studiów drugiego stopnia. Wadliwie podano również procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów.

¹ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

3. Zwiększenie działań na rzecz jakości prac etapowych (ocenie kształtujące) i dyplomowych, bowiem obecnie można odnotować ich duży rozrzut jakościowy – prace bardzo dobre można odnotować z uznaniem, natomiast duże wątpliwości budzą prace (na szczęście pojedyncze), które w opinii członków ZO nie powinny zostać przyjęte jako podstawa dopuszczenia do egzaminu dyplomowego.

4. Nawiązanie współpracy z krajowymi, a zwłaszcza międzynarodowymi jednostkami posiadającymi zbliżoną ofertę dydaktyczną, umożliwienie studentom zastąpienia części przedmiotów z programu studiów uczelni macierzystej przedmiotami zrealizowanymi podczas wymiany oraz podjęcie wymiany międzynarodowej. Zmotywowanie zarówno studentów jak i pracowników do udziału w międzynarodowych programach wymiany i projektach badawczych.

5. Akademickie Biuro Karier opracowuje wyniki jedynie z uwzględnieniem poszczególnych wydziałów Uczelni, bez wyróżnienia poszczególnych kierunków, stąd zalecenie uwzględnienie sytuacji kierunku oraz przekazywania danych odpowiedzialnym za programy studiów komisjom.

6. W przypadku studiów II stopnia Zespół zakwestionował możliwość uzyskania kompetencji terapeutycznych przy obecnym, zbyt teoretycznym programie kształcenia. Aby wzbogacić strukturę kwalifikacji absolwenta, zapewniając mu większą efektywność kształcenia, należałoby wprowadzić do programu studiów adekwatne praktyki zawodowe. Rozczłonkowanie praktyk na I stopniu nauk o rodzinie sprawia trudność w ocenie rzeczywistych postępów i osiągnięć studenta. ZO postuluje reorganizację praktyk na I stopniu nauk o rodzinie i wprowadzenie praktyk ukierunkowanych na umiejętności niezbędne w poradnictwie i terapii rodzinnej na II stopniu.

7. Warto konsekwentnie, starannie i rzetelnie wdrażać na poziomie Wydziału i kierunku przewidziane procedury i narzędzia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zespół Oceniający uznaje ich funkcjonalność i jest przekonany, że pełne wdrożenie przyjętego formalnie systemu pomoże zagwarantować wysoką kulturę jakości kształcenia.

Zadbać, aby nie dochodziło do sytuacji zaobserwowanej przez ZO, kiedy np. Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Studiów stosownie do swoich kompetencji przeprowadził (w okresie kwiecień-maj br.) analizę prac dyplomowych, jednak nie dokonał jej w sposób zgodny z założeniami określonymi w uchwale Rady Wydziału nr 705/90/2013/2014 z dnia 12 grudnia 2013 r. Niepokoi brak wykorzystywania przyjętych narzędzi jak i zmiana kryteriów oceny z zakładanych merytorycznych na jedynie formalne.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Tabela nr 3

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			

3	program studiów		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Nadesłane przez Uczelnię odpowiedzi na raport powizytacyjny umożliwiają podniesienie ocen ze „znaczaco” na „w pełni” w odniesieniu do kryteriów 2, 3 i 8.

Brak zgodności zapisów przyporządkowania efektów kształcenia do obszarów kształcenia podanych w informacjach ogólnych programu kształcenia (nauki humanistyczne i nauki społeczne) z efektami kształcenia zawartymi w załączniku do uchwały w sprawie utworzenia studiów II stopnia (nauki humanistyczne, nauki społeczne i nauki medyczne, nauki o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej) dla studiów II stopnia oraz konsekwentnie odmienny procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów zarówno dla studiów pierwszego jak i drugiego stopnia wynika z błędów technicznych zastosowanego systemu elektronicznego i zgodnie z deklaracją Władz WT zostanie usunięty.

W odniesieniu do programu kształcenia i zarzutu braku możliwości uzyskania kwalifikacji terapeutycznych zadeklarowano zmianę specjalności na „doradztwo i mediacje rodzinne” oraz przygotowanie nowego programu praktyk studenckich. Ze względu na wprowadzone procedury rekrutacyjne niniejsze zmiany będą funkcjonować od roku 2016/2017.

Władze Wydziału potwierdziły uchybienia dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i wskazały na działania przyczyniające się do jego pełnego wdrożenia na kierunku „nauki o rodzinie”. Przedstawione dokumenty świadczą o istnieniu procedur systemowych, natomiast ich wdrażanie jest w początkowym stadium. Należy docenić wysiłki Władz Wydziału i pracowników kierunku „nauki o rodzinie” podjęte w celu wprowadzenia odpowiednich korekt i ulepszeń. W ramach podjętych działań m.in. doprecyzowano kwestię archiwizacji prac etapowych, zadeklarowano poddanie prac dyplomowych szczegółowej analizie formalnej i merytorycznej, uściślono kwestie współpracy z Akademickim Biurem Karier w celu uzyskania danych dotyczących studentów kierunku „nauki o rodzinie”.